

ฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้า

ของจังหวัดอำนาจเจริญ

ประจำปี 2551

“ข้าว” (เล่มที่ 2)

จัดทำโดย

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

โทร. 045-451532

โทรสาร 045-451980

มท. 44173

Mail: moac_acr@yahoo.com , Paco_acr@opsmoac.go.th

คำนำ

จังหวัดอำนาจเจริญ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำนาเป็นอาชีพหลักและปลูกพืชไร่-ไม้ผล ไม้ยืนต้น ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าวหอมมะลิ ที่มีคุณภาพดี กลิ่นหอม เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศภายใต้คำขวัญ “อำนาจเจริญเมืองข้าวหอมโอชา ถิ่นเสม้าพันธ์ปี”

การจัดทำระบบฐานข้อมูลข้าวหอมมะลิ ฉบับนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและจัดทำระบบฐานข้อมูลของการผลิตข้าวหอมมะลิของจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญโดยงานศูนย์ข้อมูลเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำข้อมูลเพิ่มเติมเป็นเล่มที่ 2 ขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและ สหกรณ์รายสินค้า และเผยแพร่ข้อมูล แก่ผู้สนใจ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

กรกฎาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1	
นโยบาย มาตรการ	
นโยบายข้าวแห่งชาติ	1
นโยบายรัฐบาล	3
ยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ	12
ลักษณะประจำพันธุ์ข้าวหอมมะลิอำนาจ	16
ส่วนที่ 2	
ข้อมูลทั่วไป	
ที่ตั้งอาณาเขตและพื้นที่	19
ลักษณะภูมิประเทศ	20
ลักษณะดิน	20
ลำน้ำสำคัญ	27
แหล่งน้ำธรรมชาติ	27
โครงการชลประทาน	29
สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	40
ปริมาณน้ำฝน	42
ลักษณะภูมิอากาศ	43
ภัยธรรมชาติ	44
ปฏิทินการเพาะปลูก ปฏิทินสินค้าเกษตร	44
ส่วนที่ 3	
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	
ข้อมูลด้านการเกษตร	45
ราคาข้าว	51
แหล่งรับซื้อข้าวในจังหวัด	53
ภาวะการค้า การตลาด	56
ตราสัญลักษณ์ข้าวหอมอำนาจ	57
การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ	58
ภาคผนวก	
เอกสารประกอบการจัดทำ	
หน่วยงานสนับสนุน	
ผู้จัดทำ	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แหล่งน้ำธรรมชาติ	27
ตารางที่ 2 โครงการชลประทานขนาดกลาง	29
ตารางที่ 3 โครงการชลประทานขนาดเล็ก/โครงการอื่น ๆ	29
ตารางที่ 4 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน ปี 2540-2551	30
ตารางที่ 5 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์ ปี 2540-2551	31
ตารางที่ 6 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซับ ปี 2540-2551	32
ตารางที่ 7 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท ปี 2542-2551	33
ตารางที่ 8 แสดงระดับน้ำ ฝ่ายลำเซบาย ปี 2546-2551	34
ตารางที่ 9 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน	35
ตารางที่ 10 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	36
ตารางที่ 11 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซับ	37
ตารางที่ 12 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท	38
ตารางที่ 13 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม ฝ่ายลำเซบาย	39
ตารางที่ 14 สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจังหวัดอำนาจเจริญ	40
ตารางที่ 15 ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกในรอบปีของจังหวัดอำนาจเจริญ	42
ตารางที่ 16 สถิติลักษณะภูมิอากาศรายปีจังหวัดอำนาจเจริญ	43
ตารางที่ 17 ข้อมูลการเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546-2551	44
ตารางที่ 18 ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว	44
ตารางที่ 19 ปฏิทินสินค้าเกษตร (ข้าว)	44
ตารางที่ 20 ข้อมูลด้านการเกษตร (ข้าวหอมมะลิ)	45
ตารางที่ 21 ข้อมูลการปลูกข้าวนาปีรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2550/2551	46
ตารางที่ 22 พื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวหอมมะลिरายอำเภอ	47
ตารางที่ 23 ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลिरายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546-2550	48
ตารางที่ 24 ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ข้าวหอมมะลिरายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546-2550	49
ตารางที่ 25 ประมาณการต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตข้าว/ไร่ ปีเพาะปลูก 2551/52	50
ตารางที่ 26 ราคาปุ๋ยเคมี	51
ตารางที่ 27 แหล่งจำหน่ายปุ๋ยในจังหวัดอำนาจเจริญ	51
ตารางที่ 28 ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2545-2550	52
ตารางที่ 29 ราคาข้าวเปลือก จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551	53
ตารางที่ 30 แหล่งรับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ (ที่มีความจุ 500 ตันขึ้นไป)	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 31 จำนวนแหล่งรับซื้อข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ	56
ตารางที่ 32 สหกรณ์การเกษตรที่รับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ	56
ตารางที่ 33 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ	63

นโยบาย มาตรการ

นโยบายข้าวแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีองค์ประกอบ ประกอบด้วย รัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมง เป็นต้น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านข้าว เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายการผลิตและการตลาดข้าวอย่างเหมาะสมเป็นเอกภาพและบูรณาการ โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นฝ่ายเลขานุการ

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ จะมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ ต่อคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับข้าวในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกันทั้งระบบ

2. อนุมัติแผนงาน โครงการ และมาตรการเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าวที่ คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิตและคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด เสนอ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาการผลิตและการตลาดข้าว โดยผ่านกองทุนวิจัยพัฒนาและส่งเสริมการผลิตและการตลาด หรือแหล่งทุนอื่นที่คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ จะเห็นสมควร

4. พิจารณาหลักเกณฑ์ และวิธีการสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสีข้าว ผู้ค้าข้าวและผู้ส่งออกข้าว เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมสูงสุดและเกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

5. พิจารณาอนุมัติการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของระเบียบนี้

6. ติดตาม กำกับดูแลการปฏิบัติตามนโยบาย และมาตรการที่กำหนด

7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และคณะที่ปรึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นตัวแทนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการด้านการผลิตและการตลาดที่เหมาะสมต่อคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ

8. เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือขอเอกสารหลักฐาน โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของทางราชการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการ

9. ดำเนินการอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาถึงความสำคัญของสินค้าข้าวที่เป็นสินค้าเกษตรหลักที่มีความสำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นสินค้าอาหารและเป็นแหล่งรายได้ของเกษตรกรรายย่อยจำนวนมาก จึงเห็นควรมีกฎไคร่ระดับชาติที่ครอบคลุมและเป็นเอกภาพ และครบวงจรทั้งด้านการกำหนดนโยบาย การกำกับดำเนินการมาตรการ และติดตามประเมินผล ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ความสำคัญของสินค้าข้าว

ข้าวเป็นสินค้าที่มีความสำคัญของประเทศไทยมาโดยตลอด โดย

1) ข้าวเป็นความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก การผลิตข้าวจึงทำให้คนไทยมีหลักประกันที่จะมีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง

2) การปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักและรายได้ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยปัจจุบันมีเกษตรกรกว่า 3.7 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 66 ของครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ ปลูกข้าวเพื่อเป็นรายได้และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย

3) ด้านการผลิตข้าว ประเทศไทยมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการลงทุนในด้านชลประทานกว่า 32 ล้านไร่ มีการลงทุนวิจัยด้านพันธุ์ข้าวและอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีปัญหาหลายด้าน เช่น ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เมล็ดพันธุ์ดีไม่เพียงพอ การขาดแคลนน้ำ ปัญหาด้านคุณภาพข้าว รวมทั้งยังมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าไม่มากเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการด้านการผลิต รวมทั้งการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

4) ด้านการตลาด ยังคงมีปัญหาด้านราคาข้าวตกต่ำ ทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณดำเนินการแทรกแซงตลาดข้าวกว่าปีละ 5,000 ล้านบาท ในการส่งออกมีปัญหาการแข่งขันที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นจากคู่แข่งเช่น เวียดนาม อินเดีย เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงนโยบายและกลไกด้านตลาดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) ด้านสิ่งแวดล้อม การผลิตข้าวมีการใช้ทรัพยากรดินและน้ำจำนวนมาก และยังเป็นแหล่งปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อภาวะโลกร้อน จึงจำเป็นต้องมีการดูแลเพื่อลดปัญหาการปล่อยก๊าซมีเทนของนาข้าวในอนาคต

1.2 ความจำเป็นในการบริหารจัดการ

การดำเนินการตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าข้าวและการบริหารจัดการที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาข้าวได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากยังมีจุดอ่อนที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบสินค้าข้าวในปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ ทำให้การทำงานอาจมีการซ้ำซ้อนและไม่เกิดการประหยัดงบประมาณ

2. การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงทั้งระบบ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการผลิตกับการตลาดเพื่อบรรเทาปัญหาราคาข้าวตกต่ำที่เกิดขึ้น ทำให้ภาครัฐยังต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการแทรกแซงราคาข้าวทุกปี

3. กลไกหลักในด้านนโยบายข้าวที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ คณะกรรมการนโยบายข้าวนั้น การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่สามารถบูรณาการทั้งระบบ โดยที่ผ่านมาจะเป็นการแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำเป็นหลัก ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น โดยยังไม่ได้แก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้างทั้งระบบ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกลไกบริหารจัดการข้าวในระดับชาติที่สามารถบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายข้าว ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ กำกับดูแลการดำเนินงาน การอนุมัติแผนงานและการใช้เงินให้เป็นไปในทิศทางของนโยบายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

นโยบายของรัฐบาล

ต้องการให้มียุทธศาสตร์ข้าวเพื่อแก้ไขปัญหาข้าวอย่างเป็นระบบ ทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบการผลิต การตลาด การค้าข้าวทั้งภายในและต่างประเทศอย่างยั่งยืน กระทรวงพาณิชย์ และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องระดมความคิดและแนวทางการพัฒนาข้าวไทย โดยได้ยกร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทย ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์หลัก จำนวน 6 กลยุทธ์ กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (2550 -2554) รายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์

ไทยเป็นผู้นำด้านคุณภาพข้าวและผลิตภัณฑ์เป็นหนึ่งในของโลก เพื่อ **ชาวนา** มีรายได้มั่นคงและผู้บริโภคมั่นใจ

2. พันธกิจ

1 การจัดระบบการผลิตและการส่งเสริมและสนับสนุน ชาวนา

- 1.1 พัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ชาวนา ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว
- 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตั้งแต่การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของชาวนา การลดต้นทุนการผลิตของชาวนา พัฒนาคุณภาพข้าวด้วยการใช้พันธุ์ดี และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว
- 1.3 อนุรักษ์พันธุกรรม วิจัย และพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตอย่างยั่งยืน

2. การจัดระบบตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์

- 2.1 เสริมสร้างกลไกตลาดให้เกิดความเข้มแข็งโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูที่มีความเหลื่อมล้ำในด้านอำนาจต่อรองสูงเป็นพิเศษ และพัฒนาระบบตลาดทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ
- 2.2 ส่งเสริมเพื่อขยายตลาดการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มในระดับสูง

3. การผลักดันการส่งออกข้าว

โดยการผลักดันการส่งออกข้าว ด้วยการใช้นโยบายเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและเพิ่มตลาดใหม่

4. การจัดระบบการกระจายสินค้าให้มีต้นทุนต่ำและรวดเร็วขึ้น

โดยการพัฒนาการกระจายข้าวเปลือก ข้าวสาร และผลิตภัณฑ์ข้าวจากพื้นที่เพาะปลูกสู่กระบวนการตลาดผ่านกระบวนการ Logistics ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ

3. วัตถุประสงค์ □

- 3.1 เพื่อให้มีกรอบทิศทางการพัฒนาการผลิต การตลาด และการกระจายข้าวอย่างชัดเจน
- 3.2 เพื่อให้ชาวนามีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.3 เพื่อพัฒนาระบบการค้า การกระจายข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวทั้งในประเทศและส่งออก เพื่อเป็นฐานในการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

4. กลยุทธ์หลัก

4.1 กลยุทธ์ การพัฒนาการผลิต

4.1.1 เป้าหมาย

- (1) คงพื้นที่ปลูกข้าวที่ 57.5 ล้านไร่ (นาปี 57.5 ล้านไร่ , นาปรัง 9 ล้านไร่) ตามศักยภาพเขตชลประทาน ในข้อเท็จจริงพื้นที่เพาะปลูกข้าวจะมีแนวโน้มลดลงในอนาคตตามสภาพการใช้ ที่ดินที่จะมีการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่ทำการเกษตรไปสู่พื้นที่อุตสาหกรรมและการค้า
- (2) เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20 ภายใน 5 ปี โดยผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มจาก 439 กก./ไร่ (ข้าวนาปี 432 กก./ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 53 ล้านไร่ สูญเสียจากน้ำท่วมข้าวนาปรัง 683 กก./ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 9 ล้านไร่) ในปี 2549/50 เป็น 529 กก./ไร่ (ข้าวนาปี 515 กก./ไร่ ข้าวนาปรัง 764 กก./ไร่) ในปี 2553/54
- (3) เพิ่มผลผลิตข้าวเปลือก โดยผลผลิตข้าวรวมเพิ่มขึ้นจาก 29,432 ล้านตัน (ข้าวนาปี 22,899 ล้านตันข้าวนาปรัง 6,532 ล้านตัน) ในปี 2549/50 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13.5 เป็น 33,405 ล้านตัน ในปี 2553/54 ให้สอดคล้องกับปริมาณส่งออกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอัตราใกล้เคียงกัน
- (4) เพิ่มคุณภาพข้าวหอมมะลิให้สีเป็นข้าวสารได้ต้นข้าวมากกว่า 42 กรัม ในปี 2554

4.1.2 กลยุทธ์

- (1) กำหนดให้ข้าวไทย เพื่อการค้า เป็นข้าวปลอดการตัดแต่งพันธุกรรม (Non-GMOs) โดยการกำหนดมาตรการตรวจสอบและรับรองข้าวปลอด GMOs
- (2) กำหนดเขตพื้นที่การปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสม โดยให้สามารถตอบสนองต่อข้าวในแต่ละชนิดพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตได้สูงสุด โดยให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ ซึ่งเป็นข้าวตลาดบน ได้แก่ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ข้าวหอมมะลิคุณภาพมาตรฐาน ข้าวเฉพาะถิ่น โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น ในขณะที่ข้าวชนิดอื่นๆ เช่น ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวปทุมธานี ข้าวพื้นแข็ง ข้าวที่ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมจะเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต และให้มีการพัฒนาเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การจัดแบ่งพื้นที่เป็นพื้นที่เพื่อการส่งออกและใช้ภายในในอนาคต โดยการให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจในพื้นที่เพื่อการส่งออกให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น
- (3) จัดทะเบียน ชาวนา ให้สอดคล้องกับการกำหนดเขตพื้นที่การปลูกข้าวเพื่อให้สามารถจัดสรรระบบจูงใจ (Incentive) ให้แก่ ชาวนา ในแต่ละเขตพื้นที่ให้เหมาะสม
- (4) พัฒนาระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ ชาวนา มีการปฏิบัติและดูแลการผลิตอย่างถูกต้องตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP)
- (5) พัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีให้แก่ ชาวนา อย่างทั่วถึง

- (6) พัฒนาและส่งเสริมระบบตรวจสอบและรับรองคุณภาพให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ข้าวที่ผลิตเป็นที่ยอมรับของตลาด
- (7) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตโดยการพัฒนาระบบชลประทานและการจัดรูปที่ดินในเขตส่งเสริมการผลิตข้าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต
- (8) พัฒนาระบบการผลิตข้าวเพื่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)
- (9) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวไปจนถึงการแปรรูป
- (10) อนุรักษ์พันธุกรรม โดยการจัดตั้งธนาคารเชื้อพันธุ์ และมีการพัฒนาพันธุ์ และเทคโนโลยีการจัดการพันธุ์
- (11) พัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติทางการเกษตร และการระบาคของศัตรูข้าว
- (12) พัฒนาระบบสารสนเทศรวมทั้งการจัดการองค์ความรู้สู่ ชวนา และผู้เกี่ยวข้อง
- (13) การจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาข้าวแห่งชาติที่มีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ อุปกรณ์บุคลากรทุกด้าน ศูนย์ฝึกอบรมสัมมนา ศูนย์ปฏิบัติการตรวจสอบและรับรอง ศูนย์สารสนเทศ และการอารักขาและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวทั้งที่เป็นอาหารและมีใช้อาหาร

4.2 กลยุทธ์ การส่งเสริมและสนับสนุนชาวนา

4.2.1 เป้าหมาย

- (1) พัฒนาชาวนาให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตและการจัดการผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในแหล่งปลูกข้าวเป็นพืชหลักอย่างน้อย 1 ล้านคน ในปี 2554
- (2) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ของชาวนาให้ครอบคลุมแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญไม่น้อยกว่า 500 แห่งในปี 2554
- (3) ส่งเสริมสนับสนุนชาวนาให้มีรายได้จากการประกอบอาชีพการทำนาที่ดีขึ้น รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในอาชีพ และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- (4) ส่งเสริมให้ชาวนาได้เข้าถึงองค์ความรู้การพัฒนาอาชีพ การอยู่ดีมีสุข โดยการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่

4.2.2 กลยุทธ์

- (1) ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาหนี้สินและความเป็นอยู่ของชาวนาและกำหนดแนวทางแก้ไข
- (2) สร้างชาวนาชั้นนำ ให้มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการทำนา เพื่อเป็นวิทยากรและให้คำปรึกษา ชาวนาจำนวน 10,000 คน และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ชาวนาในชุมชนอัตราส่วน 1 ต่อ 10 คน เพื่อเป็นอาสาสมัครเกษตรด้านการผลิตข้าว จำนวน 100,000 คน

- (3) ส่งเสริมชาวนาให้เป็นชาวนามีอาชีพ โดยการให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ จำนวน 100,000 คน เน้นหนักในพื้นที่ที่ผลิตเพื่อการส่งออก
- (4) ส่งเสริม ชาวนา ให้เป็น ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 7,000 แห่งๆ ละ 20 คน รวม 140,000 คน และชาวนาผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ ผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 300 แห่งๆ ละ 50 คน รวม 15,000 คน
- (5) จัดตั้งศูนย์บริการชาวนาเพื่อเป็นแหล่งบริการในด้านต่างๆ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ของชาวนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 500 แห่ง เพื่อให้บริการชาวนาในแหล่งที่ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก 1 ล้านคน
- (6) สนับสนุน ให้มี สวัสดิการชาวนา และส่งเสริม การ ประกันภัยพืช ผล เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
- (7) อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมภูมิปัญญาข้าว โดยจัดให้มีวันข้าวแห่งชาติเพื่อแสดงผลงานวิจัยและศักยภาพการผลิตข้าว ตลอดจนสินค้าข้าวคุณภาพและสินค้าแปรรูป
- (8) พัฒนาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวนาอย่างมั่นคง โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- (9) พัฒนาเยาวชนเกษตรกรเพื่อเป็นชาวนายุคใหม่ในพื้นที่ที่ผลิตเพื่อการส่งออกจำนวน10,000 คน
- (10) สร้างความมั่นคงทางอาหารโดยจัดสร้างธนาคารข้าวในพื้นที่ขาดแคลนข้าวเพื่อให้ชาวนายืมข้าวสำหรับบริโภค จำนวน 80 แห่ง
- (11) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตชาวนาให้ดีขึ้น โดยให้ใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ และส่งเสริม การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ
- (12) ส่งเสริมให้ชาวนารวมกลุ่ม เป็นองค์กรชาวนา ที่มีศักยภาพในการประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้ กับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถต่อรองทางด้านการตลาดได้

4.3 กลยุทธ์การจัดระบบตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์

4.3.1 เป้าหมาย

- (1) กระตุ้นกลไกและลดขั้นตอนการตลาด เพื่อพัฒนาศักยภาพการตลาด เพื่อเสริมการพัฒนา ศักยภาพการผลิต อันจะส่งผลให้รายได้ของ ชาวนา ให้เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ใน 5 ปี และสามารถสร้างมูลค่าจากการขายข้าวทั้งระบบเพิ่มขึ้นจาก 210,000 ล้านบาทในปี 2550 เป็น 231,000 ล้านบาท ในปี 2554
- (2) การซื้อขายข้าวในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพิ่มขึ้น โดยในปี 2554 จะมีปริมาณการ ซื้อขายข้าวสารในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ประมาณร้อยละ 20 ของปริมาณส่งออก ข้าวไปต่างประเทศ

4.3.2 กลยุทธ์

(1) ข้าวเปลือก

- 1) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว โดยการรับรองมาตรฐานเครื่องเกี่ยวหวด เพื่อลดการสูญเสีย
- 2) จัดระบบกรรมวิธีการรักษาข้าวเปลือก ให้คงคุณภาพ เพื่อสามารถชะลอการจำหน่ายให้ได้ราคาสูงขึ้น
- 3) จัดระบบการซื้อขายข้าวเปลือก โดยมีการกำหนดมาตรฐานข้าวเปลือกให้เกิด ความเป็นธรรมทางการค้า
- 4) จัดระบบตลาดกลาง โดยให้มีการสร้างและพัฒนาตลาดกลางให้สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตในจุดที่สำคัญตามความต้องการของตลาด โดยพัฒนาให้มีการจัดระบบการซื้อขายตามตัวอย่างและตามมาตรฐาน
- 5) สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ขั้นพื้นฐานในพื้นที่ที่จำเป็นและเหมาะสม
- 6) สร้างความเป็นธรรมทางการค้าโดยการดูแลการชั่งตวงวัดให้มีความเที่ยงตรงในการซื้อขาย

(2) ข้าวสาร

- 1) จัดระบบโรงสี ให้มีปริมาณ โรงสีที่เหมาะสมกับความต้องการแปรรูปข้าวและลดการสูญเสีย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากภาครัฐและเอกชนในการพิจารณาความเหมาะสม
- 2) ส่งเสริม ให้โรงสีพัฒนาระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีของโรงสีให้เป็นมาตรฐาน
- 3) ส่งเสริม การพัฒนาการซื้อขายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันมิให้มีการกำหนดราคาที่ไม่เป็นธรรม
- 4) ส่งเสริม ให้มีการสร้างระบบประกันความเสี่ยงผ่านตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
- 5) ส่งเสริม การรวมกลุ่มของผู้ค้าและสมาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความขัดแย้ง
- 6) ส่งเสริม การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์แก่โรงสีในการปรับปรุงคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาดและสีได้ตันข้าวเพิ่มขึ้น
- 7) สนับสนุน การจัดสร้างไซโลที่มีมาตรฐานเพื่อรักษาคุณภาพข้าวในเขตพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ

(3) ผลិតภัณฑ์ข้าว

- 1) ส่งเสริม ให้มีการพัฒนาการแปรรูปข้าวให้มีความหลากหลายและ มีมูลค่าสูง โดยจัดลำดับการให้ความสำคัญตามความเป็นไปได้ ทางการตลาด เช่น ข้าวกล้องงอก (Gaba Rice) และผลิตภัณฑ์จากน้ำมันรำข้าว โดยการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การบริโภคเพื่อขยายตลาดเพิ่มขึ้น
- 2) สนับสนุน การผลิตวัตถุดิบข้าวให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ โดยประสานเชื่อมโยงระหว่าง ชาวนา จนถึง ผู้ประกอบการ

4.4 กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพราคา

4.4.1 เป้าหมาย

กำหนดราคาแทรกแซงตลาดใกล้เคียงกับราคาตลาด หรือสูงกว่าราคาตลาด ไม่เกินร้อยละ 10 เพื่อให้สามารถลดปริมาณและภาระค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกลงประมาณร้อยละ 10 ต่อปี จากประมาณ 4,400 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 4,000 ล้านบาท ในปี 2554

4.4.2 กลยุทธ์

- (1) จัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์รองรับผลผลิตที่จะเป็นแหล่งซื้อ และขายผลผลิตของ ชาวนา
- (2) ประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่คุณภาพสินค้า เพื่อขยายตลาดภายใน เพื่อนำไปสู่การขยายการส่งออก
- (3) สร้างการรับรู้ในด้านกลไกตลาด โดยการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในเรื่องกลไกตลาดข้าวแก่ ชาวนา เพื่อให้เกษตรกรยอมรับราคาตลาดเพิ่มขึ้น
- (4) กำหนดแผนการลด/ยกเลิกการแทรกแซงตลาดข้าว โดยกำหนดราคาแทรกแซง/รับจํานา/เป้าหมาย ให้สอดคล้องกับภาวะราคาตลาดและสถานการณ์ โดยกำหนดราคาแทรกแซงตลาดสูงไม่เกินร้อยละ 10 ของราคาตลาด และกำหนดเป้าหมายปริมาณการแทรกแซงตลาด โดยให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
- (5) สร้างกลไกในการช่วยเหลือเกษตรกรเพิ่มเติม เช่น การผูกโยงให้ผู้ส่งออกได้รับสิทธิในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเป็นกรณีพิเศษ โดยผู้ส่งออกจะต้องซื้อข้าวภายในประเทศในราคาสูงขึ้นในสัดส่วนเดียวกัน
- (6) เพิ่มศักยภาพทางการตลาดแก่เกษตรกร จัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันเกษตรกร เพื่อจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปข้าว เพื่อลดขั้นตอนการตลาด
- (7) สร้างสภาพคล่องทางการค้าและการเงินเพิ่มขึ้น โดยดำเนินการวางระบบให้มีการออกไปรับสินค้า (Warehouse receipt) เป็นเครื่องมือในการสร้างสภาพคล่องแก่ ชาวนา เพิ่มขึ้น

4.5 กลยุทธ์การตลาดระหว่างประเทศ (International Marketing Development)

4.5.1 เป้าหมาย

ผลักดันการส่งออกให้มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2545 – 2549 ซึ่งมีปริมาณส่งออกเฉลี่ย 7.3 ล้านตัน มูลค่า 2,057 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาเฉลี่ย 278 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน เพิ่มเป็นปริมาณส่งออก 8.5 – 9.5 ล้านตัน มูลค่า 2,600 – 2,850 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาเฉลี่ย 300 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2550 – 2554

4.5.2 กลยุทธ์

- (1) จัดระบบการส่งออก โดยการจดทะเบียนผู้ส่งออก เพื่อให้สามารถกำกับดูแลมิให้ ผู้ส่งออกมีการตัดราคาส่งออกข้าวในต่างประเทศ หรือรวมตัวกันกำหนดราคาข้าวภายในประเทศ
- (2) สร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค โดยกระชับและขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เวียดนาม พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และมาเลเซีย
- (3) การสร้างภาพลักษณ์สินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย โดยจัดให้มีหน่วยงานจัดทำข้อมูล โภชนาการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ของสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละตลาด
- (4) สร้างเสริมจุดแข็งของข้าวไทย โดยการประชาสัมพันธ์ในตลาดต่างประเทศว่าเป็นข้าวปลอดการตัดแต่งพันธุกรรม (Non-GMOs)
- (5) การส่งออกข้าวรัฐต่อรัฐในตลาดที่เอกชนไม่สามารถเข้าถึงและสนับสนุนให้กลุ่มและสถาบันเกษตรกรมีส่วนร่วมในการส่งออกข้าวรัฐต่อรัฐภายใต้ระเบียบของราชการ
- (6) ส่งเสริมการส่งออกข้าวของเอกชน โดยจัดคณะผู้แทนการค้าภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนเจรจาแก้ไขปัญหาการค้าข้าวระหว่างประเทศ
- (7) พัฒนาระบบมาตรฐานและการรับรองให้ได้มาตรฐานสากล โดยให้มีหน่วยงานรับรอง โดยเฉพาะการเจาะตลาดจำเพาะ (Niche Market) ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ ข้าวกล้องหอมมะลิ และพัฒนารูปแบบข้าวผลิตภัณฑ์แปรรูปสารสกัดจากข้าวและบรรจุภัณฑ์เพื่อสนองรสนิยมตลาดที่เปลี่ยนแปลง
- (8) ปรับปรุงมาตรฐานข้าวไทยและข้าวหอมมะลิไทยให้เป็นมาตรฐานสากลและสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานข้าวไทย
- (9) กำหนดตำแหน่งข้าวไทยในตลาดต่างประเทศในแต่ละชนิด/คุณภาพข้าวให้ชัดเจน เพื่อเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้อง
- (10) พัฒนาระบบข้อมูลการส่งออก โดยการเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานและกลุ่มประเทศความร่วมมือต่างๆ เพื่อสร้างฐานข้อมูลครบวงจร และพัฒนาระบบบริการการส่งออกโดยการใช้บริการผ่าน EDI และ E-Service

4.6 กลยุทธ์ลอจิสติกส์และการสร้างมูลค่าตลอดห่วงโซ่อุปทาน

4.6.1 เป้าหมาย

สามารถลดต้นทุนลอจิสติกส์จากร้อยละ 19 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของข้าวในปี 2550 (ต้นทุนโดยรวมมีจำนวน 61,047 ล้านบาท จากผลิตภัณฑ์มวลรวม 315,139 ล้านบาท) เป็นร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของข้าวในปี 2554

4.6.2 กลยุทธ์

- (1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านลอจิสติกส์ โดยการศึกษากระบวนการ ลอจิสติกส์ การจัดเก็บ รวบรวม และขนส่งข้าวที่ดำเนินการในส่วนภูมิภาค วิเคราะห์ข้อจำกัดที่ก่อให้เกิดความเสียหายของผลผลิตระหว่างดำเนินการ วิเคราะห์ต้นทุนที่เกิดจากกระบวนการดำเนินการ และพัฒนาวิธีการจัดเก็บ โดยให้มีหน่วยงานจัดเก็บหน่วยงานหลักหน่วยงานเดียวและการจัดการที่เหมาะสม โดยนำระบบ GIS มาใช้
- (2) จัดตั้งศูนย์บริการลอจิสติกส์ โดยจัดให้มีศูนย์บริการ Logistics ในระดับภูมิภาค โดยการสร้างพันธมิตรด้านการขนส่ง เช่น การจัดตั้งสถานีรวบรวมคอนเทนเนอร์ (ICD- Inland Container Depot) และให้มีการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์ในแต่ละภูมิภาคเป็นเครือข่ายระดับประเทศ
- (3) จัดระบบผู้ให้บริการด้านลอจิสติกส์ โดยการจัดการให้มีการบริการด้านการจัดการเป็นพิเศษในระบบ Logistics เชื่อมต่อทั้งภายในและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และต้นทุนลดลง เช่น ลดกระบวนการขนส่งหลายครั้ง (Double Handling) การจัดหาเรือรับสินค้าให้เพียงพอ และการสร้างระบบเครือข่าย (Networking) ในการขนส่งทางถนน โดยการจัดให้มีศูนย์รวมการติดต่อรับเช่าช่วง (Sub - Contract) และศูนย์ติดต่อรถขนส่งแห่งเดียว (Call Center) ในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้สามารถลดการสูญเปล่าในการขนส่งได้
- (4) ปรับปรุงกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าและไซโลที่เอื้อให้เกิดความสะดวกต่อผู้ประกอบการที่ให้บริการลอจิสติกส์ รวมทั้งทบทวนกฎหมายการขนส่งแบบหลายรูปแบบ (Multi-Model Transport) ให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพ
- (5) จัดระบบคลังสินค้าและไซโล โดยการวางระบบการจัดการสร้างคลังสินค้าและไซโลที่สามารถรักษาคุณภาพข้าวได้อย่างมีมาตรฐานสูง และให้สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตและความต้องการของผู้ประกอบการ และสามารถลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการเก็บรักษาข้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน
- (6) เพิ่มศักยภาพของผู้ส่งออก โดยจัดให้มีระบบการขนส่ง แปรรูป และจัดเก็บสินค้าในระบบควบคุมคุณภาพในระบบลอจิสติกส์ ที่พึงพาตนเองหรือกลุ่มของตนเองเพื่อส่งมอบให้ต้นทุนลดลงและคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้สิทธิพิเศษเป็นเงินช่วยเหลือ (Rebate) แก่ผู้ส่งออกที่อยู่ในกลุ่มที่ส่งออกได้ตามเป้าหมาย รวมทั้งกลุ่มพันธมิตรข้าวด้วย

- (7) บริหารจัดการด้านการส่งออก โดยการลดความซ้ำซ้อนของขั้นตอนการส่งออกข้าว และให้เกิดการสะดวกต่อการจัดการโดยการลดขั้นตอนการออกเอกสาร และใบรับรองมาตรฐานข้าวเพื่อการส่งออก โดยมีศูนย์บริการส่งออกทั้งระบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ณ ท่าเรือส่งออก
- (8) พัฒนาระบบการขนส่ง โดยการปรับปรุงเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในระบบการขนส่ง โดยเฉพาะระบบการขนส่งทางน้ำและระบบรางที่เชื่อมต่อกันได้ในเชิงประหยัด ซึ่งควรเชื่อมโยงระบบการขนส่งทางราง (รถไฟ) จากแหล่งรวบรวมไปยังท่าเรือระนอง เพื่อเชื่อมการส่งออกไปยังอินเดีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกา รวมทั้งควรมีการกำหนดที่ตั้งของโรงสีให้เหมาะสมเพื่อให้การบริการกระจายไปทั่วทุกแหล่งผลิตข้าวทุกภาค

ยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551 - 2555

1. สถานการณ์ข้าว

จังหวัดอำนาจเจริญ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยการทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยมีพื้นที่ทำนาทั้งหมด 953,040 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.29 ของพื้นที่ถือครองการเกษตร โดยมีข้าวหอมมะลิ เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 600,000 ไร่ ที่เหลือเป็น พื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียว(กข.6) ผลผลิตรวมทั้งหมดประมาณ 380,000 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 400-450 ก.ก./ไร่ โดยเป็นข้าวนาปีเกือบทั้งหมด นาปรัง ปีละ 500-1,000 ไร่ เท่านั้น

สถานการณ์การผลิตและการตลาดที่ผ่านมาพบว่า ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เนื่องจากการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี พื้นที่ทำนาบางส่วนไม่เหมาะสม และพื้นที่ทำนาเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตน้ำฝน สภาพพื้นที่ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดอินทรีย์วัตถุและขาดแคลนแหล่งน้ำ ไม่มีการจัดเขตพื้นที่การปลูกที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาชาวนาขาดการจัดการอย่างจริงจัง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรรายย่อยจึงขาดการรวมตัวที่เข้มแข็ง ในขณะที่สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่ไม่มุ่งเน้นการพัฒนา การผลิตอย่างชัดเจน และการแปรรูปข้าวส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปขั้นปฐมจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร โรงสีข้าวส่วนใหญ่เป็นโรงสีข้าวขนาดเล็กและขนาดกลาง กระจายอยู่ในท้องถิ่นชนบท ขาดการพัฒนาปรับปรุง เครื่องจักรไม่มีประสิทธิภาพทำให้ต้นทุนการผลิตสูง การแปรสภาพได้ต้นข้าวสารปริมาณต่ำ รวมทั้งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากข้าวมีน้อยมากไม่หลากหลาย นอกจากนี้ปัญหาด้านการตลาดราคาไม่แน่นอน ชาวนาไม่มีการรวมตัวกันจำหน่ายข้าวเปลือก และกลไกตลาดอ่อนแอ

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จังหวัดอำนาจเจริญจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551-2555 เพื่อเป็นเข็มทิศ นำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

2. วิสัยทัศน์

จังหวัดอำนาจเจริญ “ แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี ”
ภายใต้คำขวัญ อำนาจเจริญ “ เมืองข้าวหอมโอชา ถิ่นเสมาพันปี ”

3. พันธกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง นำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและข้าวคุณภาพดี ภายใต้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP) และข้าวหอมมะลิอินทรีย์สู่มาตรฐานเพื่อการส่งออก

4. เป้าประสงค์

- 4.1 รวมกลุ่มผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ(GAP) และข้าวอินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นปีละ 5-10 กลุ่ม
- 4.2 เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นจาก 400 ก.ก./ไร่ เป็น 500 ก.ก./ไร่ ในปี 2555
- 4.3 เพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิคุณภาพ(GAP) ปีละ 10-20%
- 4.4 ชาวนาผู้ผลิตมีสุขภาพดี มีรายได้เพิ่มขึ้น และผู้บริโภคมีความมั่นใจ

5. ตัวชี้วัด

- 5.1 จำนวนกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร รวบรวมผลผลิตข้าวจากสมาชิก เพื่อการจำหน่ายให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ปีละ 5-10 กลุ่ม
- 5.2 ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นจากเดิม 400 ก.ก./ไร่ เป็น 500 ก.ก./ไร่
- 5.3 จำนวนแปลงที่ผ่านการตรวจรับรองคุณภาพข้าว(GAP) และข้าวอินทรีย์ เพิ่มขึ้นปีละ 10-20 %
- 5.4 ร้อยละจำนวนผู้ป่วยจากการได้รับสารพิษจากเคมีในนาข้าวลดลง

6. ประเด็นยุทธศาสตร์

- 6.1 การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ(GAP)
- 6.2 การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าว

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้อง สถาบันเกษตรกร และจัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ผลิตข้าว จัดการองค์ความรู้/นวัตกรรมที่เหมาะสม
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพให้ได้มาตรฐาน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์-ชีวภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ประชาสัมพันธ์การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ(GAP) และข้าวอินทรีย์ ตลอดจนแหล่งจำหน่าย
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ

แผนงาน/โครงการ ปี 2551 – 2552

ที่	โครงการ	ปี พ.ศ.		งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
		2551	2552		
1	โครงการบูรณาการถนนสายข้าวหอม อำนาจเจริญ	1,500,000	-	1,500,000	อบจ.
2	โครงการบูรณาการถนนสายข้าวหอม อำนาจเจริญ		1,500,000	1,500,000	อบจ.
3	โครงการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอม มะลิคุณภาพครบวงจร		6,000,000	6,000,000	จังหวัด
4	โครงการเปิดตลาดและขยายตลาดข้าว หอมมะลิทั้งในและต่างประเทศ		3,000,000	3,000,000	จังหวัด
5	โครงการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอม มะลิครบวงจร		37,458,300	37,458,300	กลุ่มจังหวัด
รวม		1,500,000	47,958,300	49,458,300	-

ปัญหาการผลิตและการตลาดข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ

ปัญหาด้านการผลิต

1. สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
2. พื้นที่ทำนาอาศัยน้ำฝนร้อยละ 90 และเสี่ยงภัยธรรมชาติ
3. ขาดแคลนข้าวพันธุ์ดี
4. ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย, สารเคมี มีราคาสูง
5. การผลิตข้าวของเกษตรกรในปัจจุบันทำให้ผลผลิตต่ำ เช่น การทำนาหว่าน, การเกี่ยวด้วยเครื่อง, และไม่มีผู้ฉางเก็บข้าว

ปัญหาด้านการตลาด

1. แหล่งรับซื้อข้าวคุณภาพไม่แน่นอน
2. ไม่มีตลาดซื้อขายล่วงหน้า และขาดการรวมกลุ่ม
3. ขาดแหล่งการแปรรูปข้าวคุณภาพ
4. ราคาข้าวผันผวน ข้าวมีความชื้นสูง

ลักษณะประจำพันธุ์ข้าวหอมมะลิอำนาจเจริญ

1. พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

เป็นข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมือง ที่ส่งเสริมให้ปลูกแบบข้าวนาสวนในภาคเหนือ ปลูกได้เฉพาะนาปี ได้มาโดยพนักงานเกษตรรวบรวมจากชาวนาในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อ พ.ศ. 2493-2494 แล้วนำไปคัดเลือกแบบคัดพันธุ์บริสุทธิ์ และปลูกเปรียบเทียบที่สถานีทดลองข้าวโคกสำโรงแล้วจึงนำไปปลูกเปรียบเทียบพันธุ์ท้องถิ่นในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือคัดได้สายพันธุ์ 4-2-105 ซึ่งมีลักษณะดีเด่นเป็นพิเศษ คือ เมล็ดข้าวสารยาวเรียวยาวสีขาวสวยมีกลิ่นหอม มีรสชาติดี ทนแล้ง ทนดินเปรี้ยว และดินเค็ม คณะกรรมการพิจารณาพันธุ์ให้ขยายพันธุ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ให้ชื่อว่าข้าวดอกมะลิ 105 ลำต้นมีสีเขียวจาง ใบสีเขียวยาวค่อนข้างแคบ ฟางอ่อน ใบธงทำมุมกว้างกับรวงเมล็ดข้าว รูปร่างเรียวยาว ข้าวเปลือกสีฟาง

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 25 พฤศจิกายน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 8 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกล้อง	ยาว 7.5 มม. กว้าง 2.1 มม. หนา 1.8 มม.
ความสูง	ประมาณ 140 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 363 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่ม หอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	12-17

ลักษณะเด่น

1. เป็นต้นข้าวสูง เก็บเกี่ยวง่าย
2. ทนแล้งได้ดีพอสมควร ปลูกเป็นข้าวไร่ได้
3. เมล็ดข้าวสารใส แข็งแกร่ง คุณภาพการขัดสีดี
4. คุณภาพการหุงมีกลิ่นหอมและอ่อนนุ่ม
5. อายุค่อนข้างเบา และเก็บเกี่ยวได้เร็ว
6. นวดง่าย
7. ทนดินเปรี้ยวและดินเค็ม

ลักษณะด้อย

1. ต้นข้าวอ่อน ล้มง่าย ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปีเท่านั้น
2. น้ำหนักเมล็ดเบา ผลผลิตค่อนข้างต่ำ
3. ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ โรคใบสีส้ม และโรคใบหงิก (งู)
4. ไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียวและหนอนกอ
5. ทรงกอแผ่ ถ้าแก่สุกงอมเกินไปจะเกี่ยวยาก

2. พันธุ์ข้าว กข 15

เป็นข้าวเจ้าที่ส่งเสริมให้ปลูกแบบข้าวนาสวนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้นเตี้ยกว่าพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 เล็กน้อย ทนแล้งได้ดีกว่าข้าวดอกมะลิ 105 ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปี ได้จากการเอาข้าวขาวดอกมะลิ 105 ไปอาบรังสีแกมมาที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2508 โดยใช้ปริมาณรังสี 15 กิโลแตรต เพื่อชักนำให้เกิดการกลายพันธุ์ในพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แล้วนำเอาเมล็ดที่อาบรังสีแล้วไปปลูกคัดเลือกที่สถานีทดลองข้าวต่าง ๆ ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนได้สายพันธุ์ KDML-105 , 65 G2 U - 45 ที่มีอายุเบากว่าและให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ประมาณ 4-6% ปลูกได้ในท้องที่แห้งแล้งฝนทิ้งช่วง หรือมีปัญหาดินเค็ม คณะกรรมการวิจัยของกรมวิชาการเกษตรพิจารณาให้ใช้ขยายพันธุ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2521 ให้ชื่อพันธุ์ กข 15 มีลำต้นและใบสีเขียวอ่อน ใบยาว กอนข้าวแคบ ใบตรงทำมุมกว้างกับรวง ฟางอ่อน ชูรวงเหนือใบ เมล็ดรูปร่างยาวเรียว ข้าวเปลือกสีฟาง ปลายบีดงอเล็กน้อย

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 10 พฤศจิกายน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 7 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกลี้ยง	ยาว 7.5 มม. กว้าง 2.1 มม. หนา 1.7 มม.
ความสูง	ประมาณ 130 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 560 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่ม หอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	14-17

ลักษณะเด่น

1. ทนแล้งได้ดีพอสมควร ปลูกเป็นข้าวไร่ได้
2. อายุค่อนข้างเบา และเก็บเกี่ยวได้เร็ว
3. เหมาะกับสภาพพื้นที่ค่อนข้างดอน สภาพพื้นที่ที่ฝนทิ้งช่วง หรือฝนหมดเร็ว
4. คุณภาพการหุงต้มดี อ่อนนุ่ม
5. นวดง่าย
6. สามารถปลูกเป็นพันธุ์ข้าวไร่ได้
7. โรงสีให้ราคาดีพอ ๆ กับข้าวดอกมะลิ
8. คุณภาพการสีดี เมล็ดข้าวสารใส แข็งแกร่ง เรียวยาว
9. ต้านทานโรคใบจุดสีน้ำตาล

ลักษณะด้อย

1. ไม่เหมาะกับนาถุ่ม ซึ่งระบายน้ำไม่ได้ เพราะข้าวจะสุกในระยะที่น้ำยังขังอยู่ในนาทำให้การเกี่ยวเกี่ยวลำบาก
2. ถ้าใส่ปุ๋ยประเภทยูเรียมากจะทำให้เกิดการเหี่ยวใบต้นข้าวจะล้มในระยะตั้งท้อง
3. ล้มง่ายเพราะฟางอ่อน เมล็ดร่วงง่าย

4. ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้
5. น้ำหนักเมล็ดค่อนข้างเบา
6. ปลุกได้เฉพาะนาปีเท่านั้น
7. ไม่ต้านทานแมลงบั่ว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและหนอนกอ

3. พันธุ์ข้าวหอมคลองหลวง 1

เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ผสมระหว่างข้าวหอมพันธุ์นางมลอเอส 4 กับพันธุ์ IR841-85 1-1-2 ที่สถานีทดลองข้าวคลองหลวงเมื่อปี พ.ศ. 2526 ปลุกคัดเลือกพันธุ์ผสมชั่วที่ 1 ถึงชั่วที่ 8 จนได้สายพันธุ์ KLG 83055-1-1-1-2-1-4 ทำการปลูกศึกษาและเปรียบเทียบผลผลิตในสถานีทดลองและนาเกษตรกรจนถึง ปี 2539 และผ่านการพิจารณารับรองพันธุ์ของคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา กรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2540 และให้ชื่อว่าข้าวเจ้าหอมคลองหลวง 1 มีลักษณะลำต้นค่อนข้างเตี้ย ทรงกอตั้ง ฟางแข็ง ใบสีเขียว ใบธง ยาวปานกลาง และค่อนข้างตั้ง กอรวงสั้น สีฟางบางเมล็ดก้นจูด

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 118-125 วัน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 5-6 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกล็อง	ยาว 7.8 มม.
ความสูง	ประมาณ 110 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 591-650 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่มเหนียว มีกลิ่นหอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	18-19

ลักษณะเด่น

1. เมล็ดข้าวสุกมีลักษณะคล้ายพันธุ์ดอกมะลิ 105 และจัดเป็นข้าวหอมมะลิ
2. เป็นพันธุ์ข้าวหอมต้นเตี้ย ไม่ไวต่อช่วงแสง
3. ผลผลิตสูง
4. ค่อนข้างต้านทานต่อโรคไหม้ โรคขอบใบแห้งและเพลี้ยกระโดดหลังขาว

ลักษณะด้อย

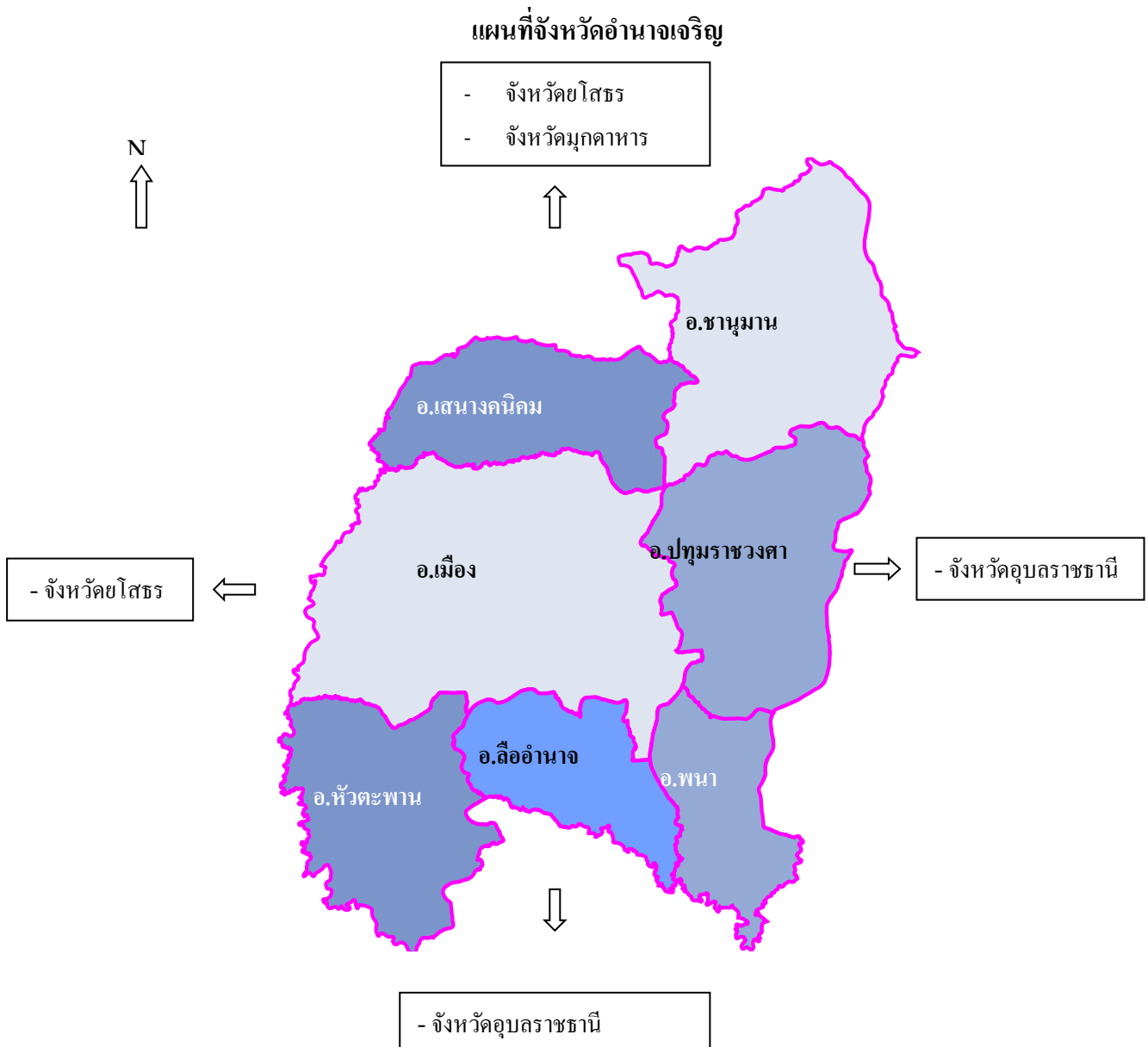
1. ค่อนข้างไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและเพลี้ยจักจั่นสีเขียว
2. ไม่ควรปลูกในพื้นที่ติดต่อกันเป็นบริเวณกว้างและซ้ำที่เดิมเป็นเวลานาน ควรปลูกสลับกับพันธุ์อื่นที่ต้านทานโรคแมลง

ข้อมูลทั่วไป

1. ที่ตั้งอาณาเขตและพื้นที่

จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ทางรถยนต์ประมาณ 568 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 3,161.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,975,780 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และมุกดาหาร ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร และอำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเขมราฐ อำเภอกุศขำวุ่น และอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเชียงโนและอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอป่าติ้วและอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นที่ลุ่มและมีเนินเขาเตี้ย ๆ ทอดยาวไปจรดจังหวัดอุบลราชธานี ในเขตพื้นที่อำเภอขามแก่น ลักษณะของดินเป็นดินร่วนทราย มีดินลูกรังบางส่วนมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกั้นระหว่างไทยกับ สปป.ลาว พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 227 ฟุต (หรือประมาณ 68 เมตร) และสามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอำนาจเจริญ ออกได้ดังนี้

1. บริเวณที่ราบสูง ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง บางส่วนเป็นลูกคลื่นลอนตื้น หรือเนินเขาเตี้ย ๆ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอขามแก่น และอำเภอเสนางคนิคม
2. บริเวณที่ราบ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนตื้น เป็นแนวยาวตามทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตกอยู่ในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอพนา อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอหัวตะพาน และอำเภอถืออำนาจ

ลักษณะภูมิสถาน

จังหวัดอำนาจเจริญมีลักษณะภูมิสถานแบ่งออกได้โดยสังเขป ดังนี้คือ

1. บริเวณที่เป็นสันดินริมน้ำ (River Levee) เกิดจากตะกอนลำน้ำที่พัดพามาทับถม สภาพพื้นที่เป็นเนินสันดิน พบบริเวณสันดินริมฝั่งแม่น้ำโขง คืออำเภอขามแก่น และบางบริเวณสันดินริมฝั่งลำน้ำเซบายได้แก่อำเภอหัวตะพาน
2. บริเวณที่เป็นแอ่ง (Depression) หรือที่ราบต่ำหลังแม่น้ำ (Back Swamp) เกิดจากการกระทำของขบวนการน้ำ พบบางแห่งในบริเวณลำเซบายของอำเภอหัวตะพาน จะมีน้ำแช่ขังนานในฤดูฝน
3. บริเวณที่เป็นแบบลานตะพักน้ำ (Terrace) ที่เกิดจากการกระทำของขบวนการของน้ำนานมาแล้ว ประกอบด้วยบริเวณที่เป็นลานตะพักน้ำระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง ลักษณะพื้นที่มีทั้งเป็นแบบที่ราบแบบลูกคลื่นลอนลาดจนถึงลูกคลื่นลอนชัน จะอยู่ถัดจากบริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงขึ้นมา พื้นที่เหล่านี้จะพบได้ทั่วไปของจังหวัด บางแห่งใช้สำหรับทำนา บางแห่งใช้สำหรับปลูกพืชไร่

ลักษณะดิน

ลักษณะดินในจังหวัดอำนาจเจริญสามารถแบ่งดินออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดังนี้

1. กลุ่มดินไร่ กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ของจังหวัด สามารถแยกกลุ่มดินได้ดังนี้
  - กลุ่มดินทั่วไป พบในพื้นที่อำเภอขามแก่น
  - กลุ่มดินไร่ตื้น พบในพื้นที่อำเภอขามแก่น
  - กลุ่มดินไร่ทราย พบในพื้นที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอพนา
2. กลุ่มดินไร่ทั่วไปคละกับดินนาทั่วไป พบในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน อำเภอเสนางคนิคม
3. กลุ่มพื้นที่สูงและภูเขา พบในอำเภอขามแก่น

4. **กลุ่มดินเค็ม** ดินเค็มน้อยพบในอำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา ส่วนดินเค็มจัดพบใน อำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอลืออำนาจ

ความเหมาะสมของดิน

ดินส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และในการใช้ดินมาเป็นระยะเวลาชานาน ขาดการดูแลรักษาที่ถูกต้อง ขึ้นอยู่กับการกระจายตัวของน้ำฝนจะครอบคลุมทุกพื้นที่หรือไม่ เพียงไร จึงทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านการผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก การกัดเซาะทำลายของดินเกิดขึ้นได้ง่ายทำให้ตตะกอนบางส่วน ถูกพัดพาไหลลงสู่ห้วย หนอง คลอง บึง ต่าง ๆ ทำให้ดินเงินทำให้เสียบประมาณในการขุดลอกเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ดินไม่ถูกประเภททำให้ปัจจัยและต้นทุนการผลิตทางด้านการเกษตรสูงไปด้วย

ลักษณะของดินที่พบในจังหวัด

จากการสำรวจและตรวจสอบลักษณะของดิน โดยกรมพัฒนาที่ดินพบว่าจังหวัดอำนาจเจริญมีกลุ่มชุดดินดังนี้

1. กลุ่มชุดดินที่ 17

ดินในกลุ่มนี้พบส่วนใหญ่ในที่ลุ่มใกล้น้ำ เป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีน้ำตาล สีเหลือง พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ชุดดินที่พบได้แก่ ดินร่อยเอ็ด ดินเรณู ดินหล่มเก่า

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของกลุ่มชุดดินนี้ ได้แก่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและมีเนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ หรือไม้ยืนต้น แต่มีปัญหาเรื่องการชะล้างของน้ำในฤดูฝน

กลุ่มชุดดินที่ 40

ลักษณะของดินจะเป็นดินร่วนปนทราย เป็นดินสีน้ำตาลอ่อนสีเหลือง บางแห่งขุดพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เป็นดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดิน พวกตะกอนลำนํ้าหรือเกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบพบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างเรียบ มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีค่าความเป็นกรด เป็นด่าง ประมาณ 4.5-5.5 กลุ่มชุดดินนี้ ได้แก่ ดินสันป่าตอง ดินชุมพวง ดินยางตลาด

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของกลุ่มชุดดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพดและถั่ว บางแห่งสภาพเป็นป่าละเมาะหรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ

กลุ่มชุดดินที่ 41

ดินช่วง 50 ซม. ตอนบนเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน ส่วนดินชั้นที่ถัดลงไป เป็นดินเหนียวปนทราย ปัญหาที่พบของดินชุดนี้คือ ดินส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นทรายมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ชุดดินที่พบนี้ ได้แก่ ดินกำบัง

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของกลุ่มชุดดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย แต่ถ้ามีฝนตกมากดินชั้นบนจะแฉะ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น ปอแก้ว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพด ฝ้าย ถั่ว และยาสูบ บางแห่งสภาพเป็นป่าเต็งรัง

ดินที่มีปัญหา

ผลการสำรวจ ของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าดินที่มี ปัญหาทางด้านการเกษตรมีดังนี้ พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่ดินลูกรัง พื้นที่ดินตื้น พื้นที่ดินเสื่อมโทรม

จังหวัดอำนาจเจริญ มีดินเค็มกระจายกระจายในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ เมืองอำนาจเจริญ อำนาจ อานาจ หัวตะพาน และพนา เป็นพื้นที่รวมประมาณ 338,480 ไร่ ตามลำดับดังนี้

1. อำเภอเมือง และลืออำนาจ มีพื้นที่ดินเค็มมากที่สุด ดังนี้
  - อำเภอเมือง   ประมาณ   8,750 ไร่
  - อำเภอลืออำนาจ   ประมาณ   6,418 ไร่
2. อำเภอหัวตะพาน และพนา มีพื้นที่ดินเค็มระดับปานกลาง ดังนี้
  - อำเภอหัวตะพาน   ประมาณ   1,300 ไร่
  - อำเภอพนา   ประมาณ   640 ไร่

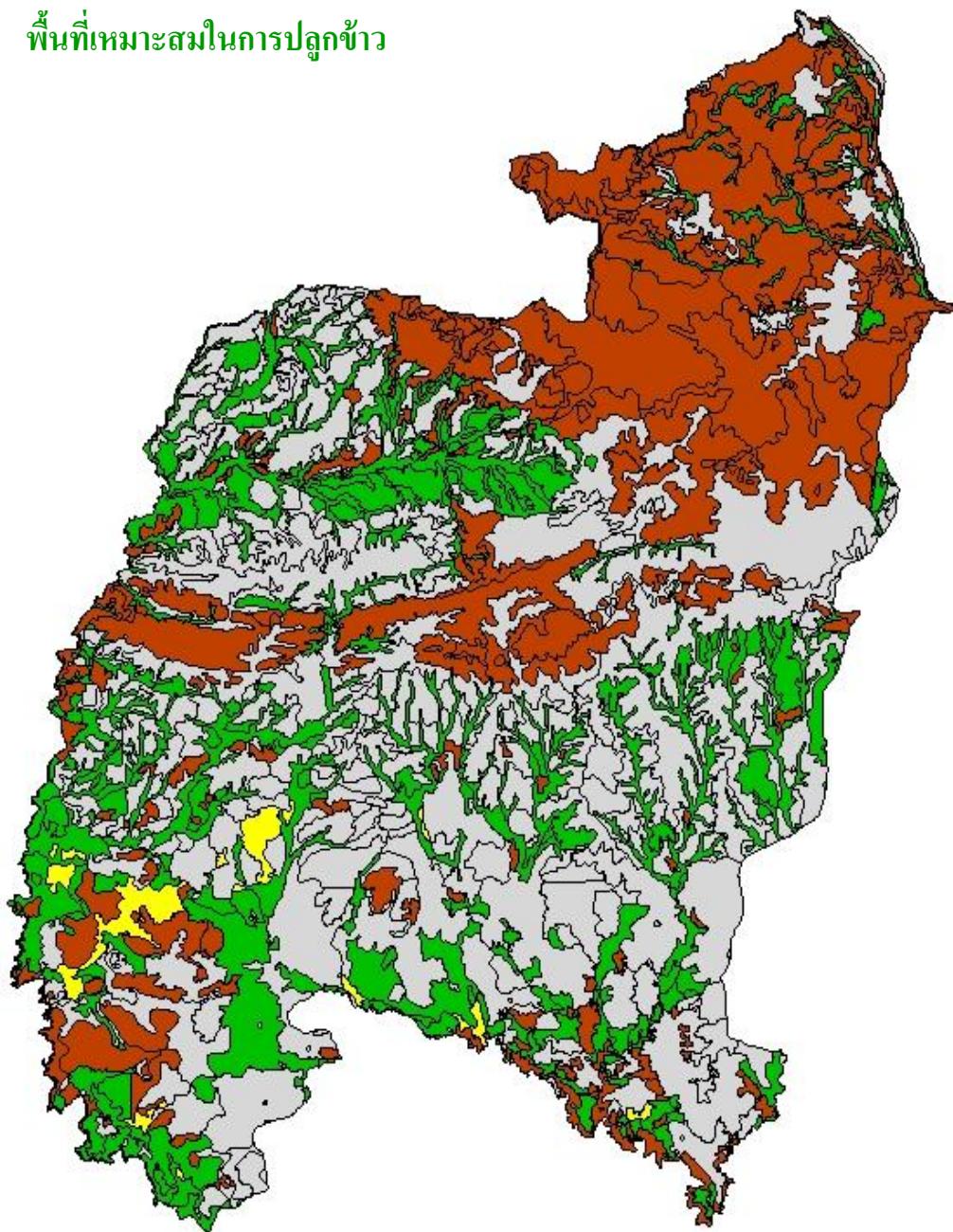
แสดงพื้นที่ดินเค็มในจังหวัดอำนาจเจริญ

ที่	อำเภอ	จำนวนพื้นที่ดินเค็ม น้อย / ไร่ (ตำบล)	จำนวนพื้นที่ดิน เค็มปานกลาง / ไร่ (ตำบล)	จำนวนพื้นที่ดิน เค็มมาก / ไร่ (ตำบล)	ศักยภาพของดินเค็ม
1	ลืออำนาจ	19,142 ไร่ ต.ไร่สี,ต.คงบัง ต.คงมะยาง ต.เปือย,ต.อำนาจ	1,870 ไร่ ต.คงมะยาง ต.ลืออำนาจ	6,418 ไร่ ต. คงมะยาง	1. การขุดน้ำใต้ผิวดิน ในระยะ 20 เมตรเป็น ระยะชั้น เกลื่อน้ำใต้ผิวดิน จะเป็นน้ำเค็ม
2	เมือง	75,500 ไร่ ต.หนองมะแซว ต.นาจิก,ต.คอนเมย ต.บุ่ง(บางส่วน)	360 ไร่ ต.ไก่อ่า ต.หนองมะแซว ต.นาจิก	8,750 ไร่ ต.บุ่ง, ต.นาจิก ต.หนองมะแซว ต.คอนเมย	2. ถ้าในระยะ 3-5 เมตร น้ำใต้ผิวดินจะสามารถ ใช้ได้แต่ไม่มีน้ำในฤดู แล้ง
3	หัวตะพาน	104,500 ไร่ ต.รัตนวารี,ต.หัว ตะพาน ต.หนองแก้ว,ต.เค็ง	1,300 ไร่ ต.รัตนวารี	-	
4	พนา	ใหญ่ ต.โพนเมืองน้อย 120,000 ไร่ ต.ไม้กลอน,ต.จานลาน ต.พนา	640 ไร่ ต.ไม้กลอน ต.จานลาน	-	

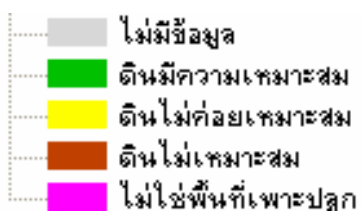
ที่มา : พัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

พื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว

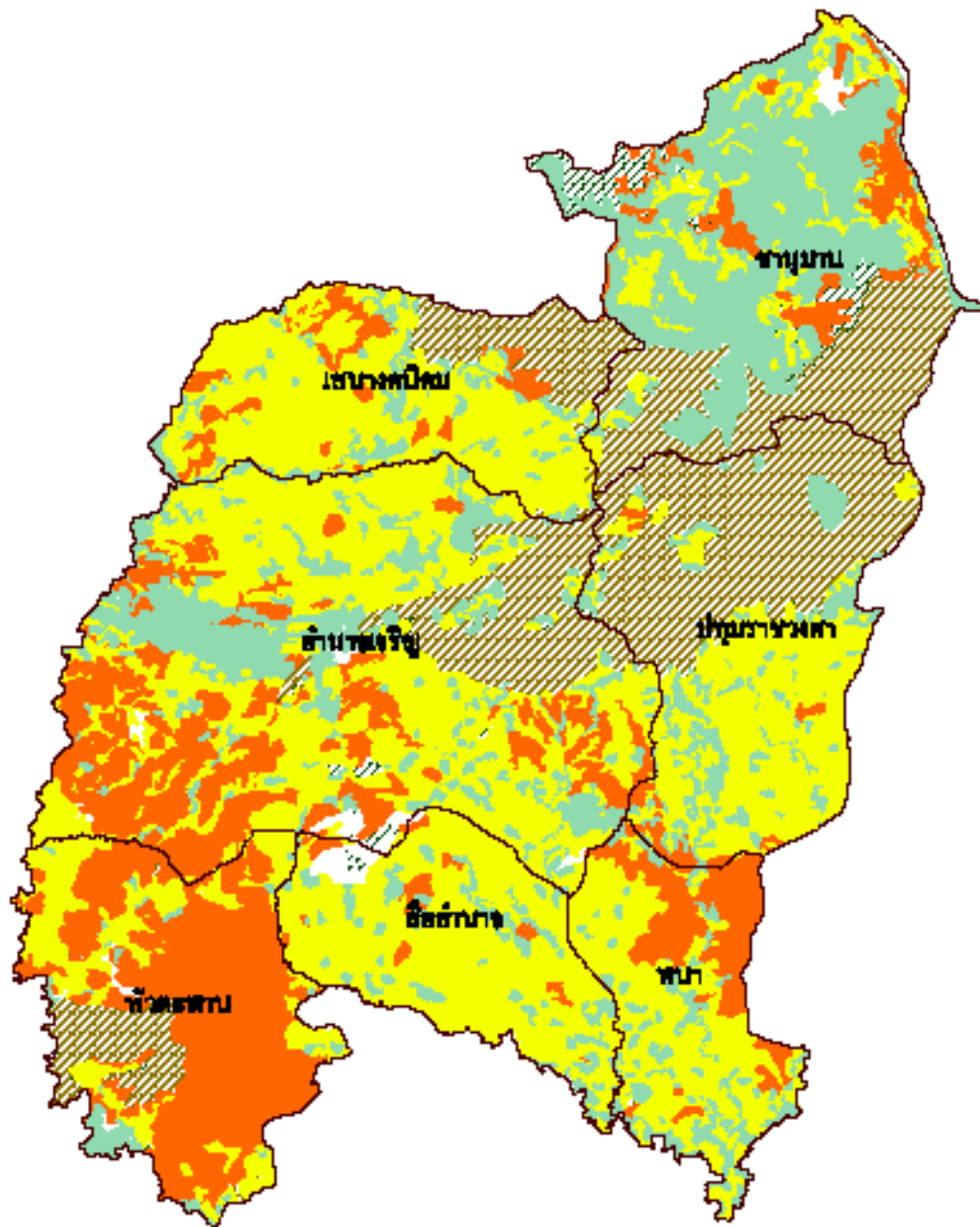

ระดับความเหมาะสมของดินสำหรับข้าว

ที่มา : พัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

แผนที่เกษตรเศรษฐกิจสำหรับข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ

คำอธิบายหน่วยแผนที่	พื้นที่(ไร่)
 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	855,587
 พื้นที่ไม่เหมาะสม	371,576
 เหมาะสมยังไม่ใช้ประโยชน์	366,760

เขตป่าไม้ของรัฐ

 เขตใช้ประโยชน์	 เขตอนุรักษ์
--	---

ที่มา : พัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

ลำน้ำสำคัญ

มีแม่น้ำและลำน้ำสำคัญ 3 สายคือ

1. **แม่น้ำโขง** เป็นแม่น้ำนานาชาติ มีต้นกำเนิดอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ไหลผ่านประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพเมียนมา (พม่า) และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ไหลผ่านจังหวัดอำนาจเจริญ ในเขตอำเภอชานุมาน เป็นระยะทาง 38 กิโลเมตร ในช่วงที่ผ่านอำเภอชานุมาน มีความกว้างประมาณ 2,000 เมตร

2. **ลำเซบก** ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอหัวตะพาน ไหลผ่านอำเภอคือ อำนาจ อำเภอพนา และไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านปากเซ อำเภอศาลสูง จังหวัดอุบลราชธานี

3. **ลำชบาย** ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอสิงหนาท จังหวัดยโสธร ไหลผ่านจังหวัดอำนาจเจริญในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอเสนางคนิคม อำเภอหัวตะพาน ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูล ที่ตำบลจระแม่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร

นอกจากที่กล่าวข้างต้นยังมีลำห้วยที่สำคัญ ได้แก่ ลำห้วยปลาแดก ไหลผ่านอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน ลำห้วยโพธิ์ ลำห้วยกอก และลำห้วยสีโท อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ลำห้วยพระเหลา ไหลผ่านอำเภอพนา และอำเภอปทุมราชวงศา ลำห้วยละโอง อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเสนางคนิคม ลำห้วยทม และลำห้วยแก้วแมงดา อยู่ในเขตอำเภอชานุมาน ลำห้วยจันตันไหล ผ่านอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอคืออำนาจ

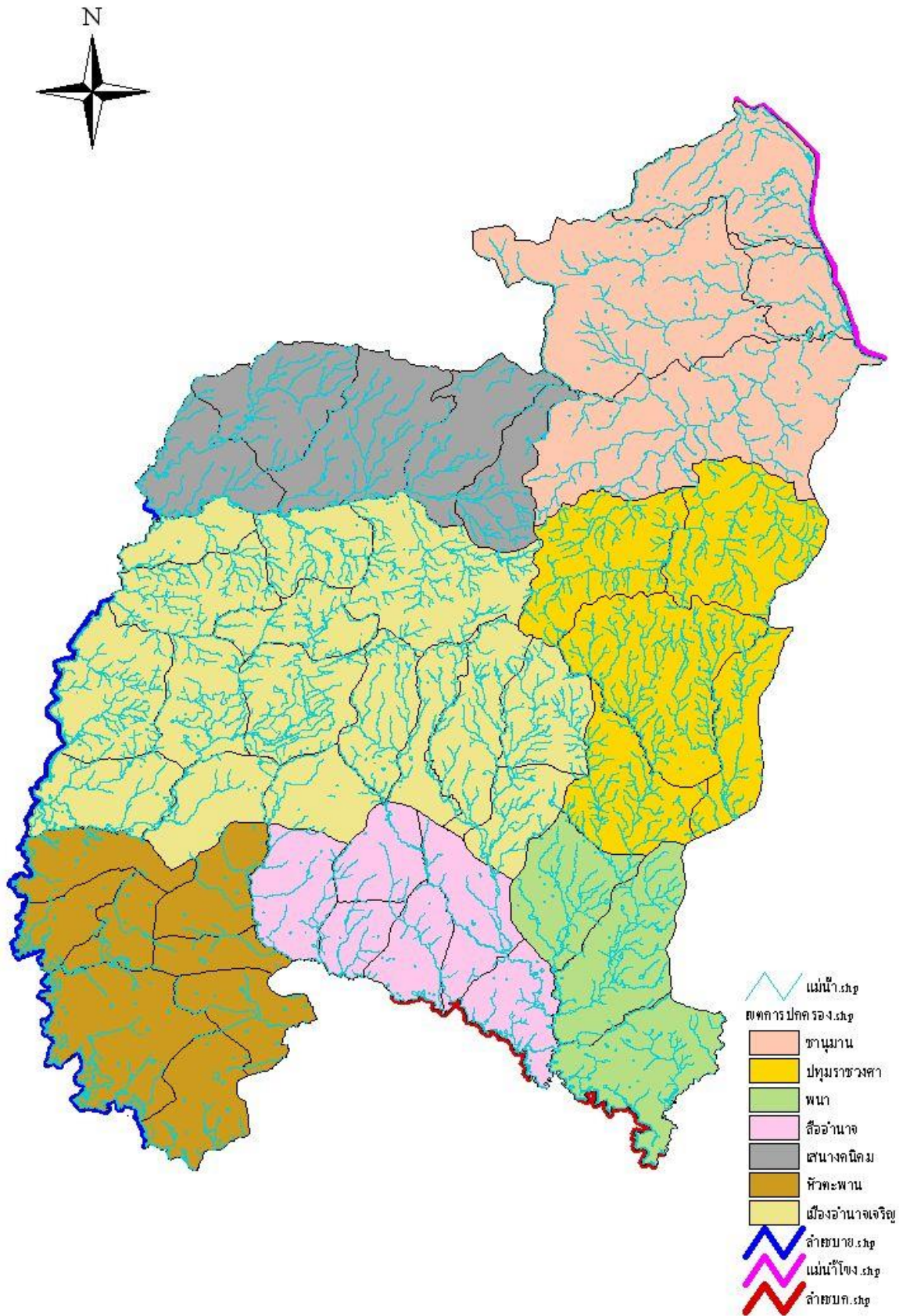
ตารางที่ 1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	แม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง (สาย)		หนอง บึง (แห่ง)		
	รวม	ใช้ได้ในฤดูแล้ง	รวม	พื้นที่เก็บน้ำ (ไร่)	ใช้ได้ในฤดูแล้ง
เมืองอำนาจเจริญ	62	3	49	1,178	15
คืออำนาจ	19	1	18	499	-
หัวตะพาน	21	2	46	1,896	18
พนา	35	1	31	1,029	2
เสนางคนิคม	27	3	39	789	12
ปทุมราชวงศา	51	3	18	364	7
ชานุมาน	29	3	10	97	-
รวม	244	16	211	5,852	54

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

แหล่งน้ำธรรมชาติจังหวัดอำนาจเจริญ

ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

ตารางที่ 2 โครงการชลประทานขนาดกลาง

ชื่อโครงการ	ที่ตั้งโครงการ	ความจุสูงสุด (ล้าน ม. ³)	พื้นที่รับประโยชน์		พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
			อำเภอ/ตำบล	จำนวน (ไร่)	
อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน	บ.พุทธมงคล ต.บุง อ.เมือง	21.944	เมือง/บุง	16,000	14,214
อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	บ.เจริญสามัคคี ต.บุง อ.เมือง	7.438	เมือง/บุง	5,500	4,743
อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซำ	ชุมชนแสนสวัสดิ์ ต.บุง อ.เมือง	0.426	เมือง/บุง	420	420
อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท	บ.คงเจริญ ต.หนองมะแซว	10.600	เมือง/หนองมะแซว	9,600	7,700
ฝายลำเซบาย	บ้านสร้างถ่อนอก ต.สร้างถ่อน้อย	12.220	ห้วยตะพาน/สร้างถ่อน้อย	77,400	19,800
รวมทั้งสิ้น		52.628		108,920	46,877

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

ข้อมูล ณ. พฤศจิกายน 2551

ตารางที่ 3 โครงการชลประทานขนาดเล็ก/โครงการอื่นๆ

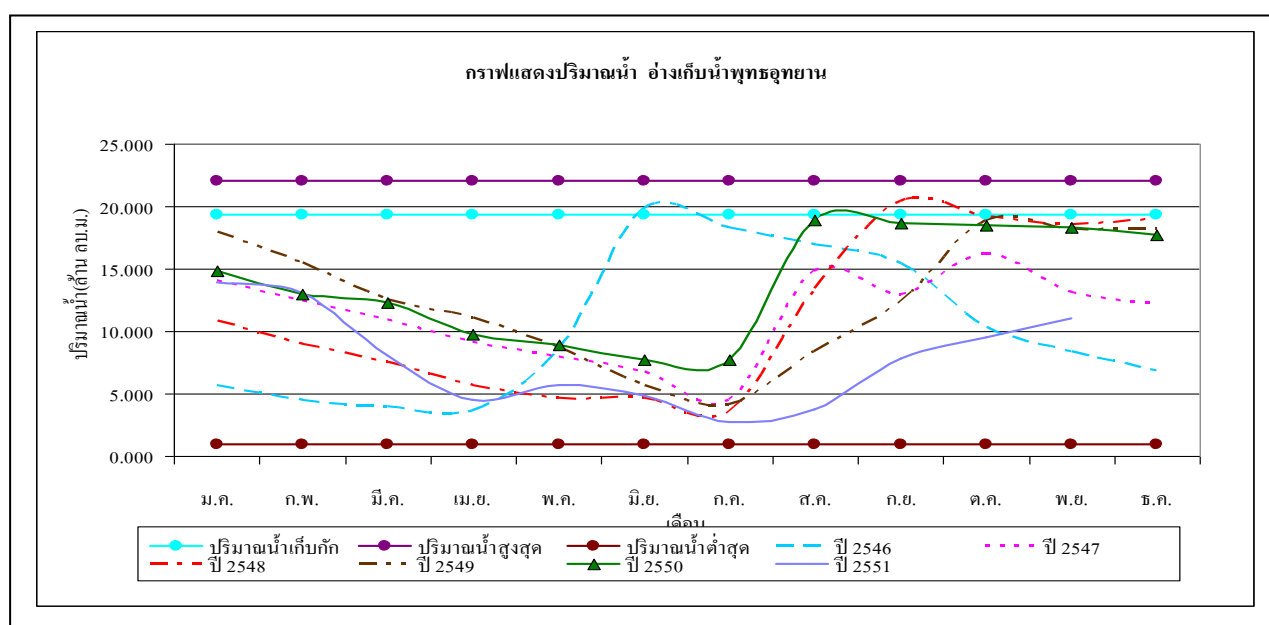
อำเภอ	โครงการชลประทานขนาดเล็ก		โครงการอื่น ๆ					
			ขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ			แหล่งน้ำในไร่นา		
	จำนวนโครงการ	พื้นที่รับประโยชน์(ไร่)	จำนวนโครงการ	ใช้ได้ในฤดูแล้ง* (โครงการ)	พื้นที่รับประโยชน์(ไร่)	จำนวนบ่อ	ใช้ได้ในฤดูบ่อ (บ่อ)	พื้นที่รับประโยชน์
เมือง	25	15,290	47	47	7,115	2,702	335	2,765
ชานุมาน	9	3,850	8	8	705	900	171	2,428
ปทุมราชวงศา	13	5,370	13	13	1,726	1,315	124	349
พนา	8	4,115	4	4	585	1,075	237	1,284
เสนางคนิคม	15	10,560	3	3	680	1,277	195	2,035
ห้วยตะพาน	7	2,645	20	20	3,365	716	136	68
ลืออำนาจ	14	7,160	1	1	120	545	353	176
รวม	91	48,990	96	96	14,296	8,530	1,551.00	9,105

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

ข้อมูล ณ. พฤศจิกายน 2551

ตารางที่ 4 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน ปี 2540 - 2551

เดือน	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ม.ค.		12.110	12.407	14.571	7.792	8.868	5.645	14.040	10.838	17.968	14.837	13.935
ก.พ.		10.547	10.117	10.626	6.604	5.842	4.456	12.490	9.024	15.474	12.959	13.086
มี.ค.		8.063	9.058	8.096	5.427	4.893	3.947	10.970	7.566	12.577	12.280	8.063
เม.ย.		6.306	9.058	7.300	4.335	4.456	3.680	9.140	5.694	11.093	9.779	4.530
พ.ค.		6.571	11.601	10.711	4.505	4.068	8.560	8.000	4.699	8.693	8.892	5.670
มิ.ย.		5.451	12.322	15.898	8.759	4.335	19.849	6.803	4.650	5.694	7.732	4.797
ก.ค.	11.347	5.718	12.958	15.792	9.863	7.566	18.287	4.529	3.534	4.165	7.732	2.673
ส.ค.	17.278	10.075	15.315	19.849	21.879	16.747	16.960	14.837	13.351	8.427	18.933	3.729
ก.ย.	17.172	16.004	19.653	20.307	16.482	16.801	15.420	13.001	20.438	12.405	18.606	7.831
ต.ค.	17.013	16.694	19.194	15.580	18.499	13.987	10.372	16.164	19.198	18.867	18.446	9.524
พ.ย.	16.376	16.164	18.998	13.987	18.499	13.170	8.361	13.128	18.552	18.234	18.287	11.008
ธ.ค.	14.465	14.996	17.173	11.347	17.013	11.517	6.903	12.195	19.063	18.181	17.703	

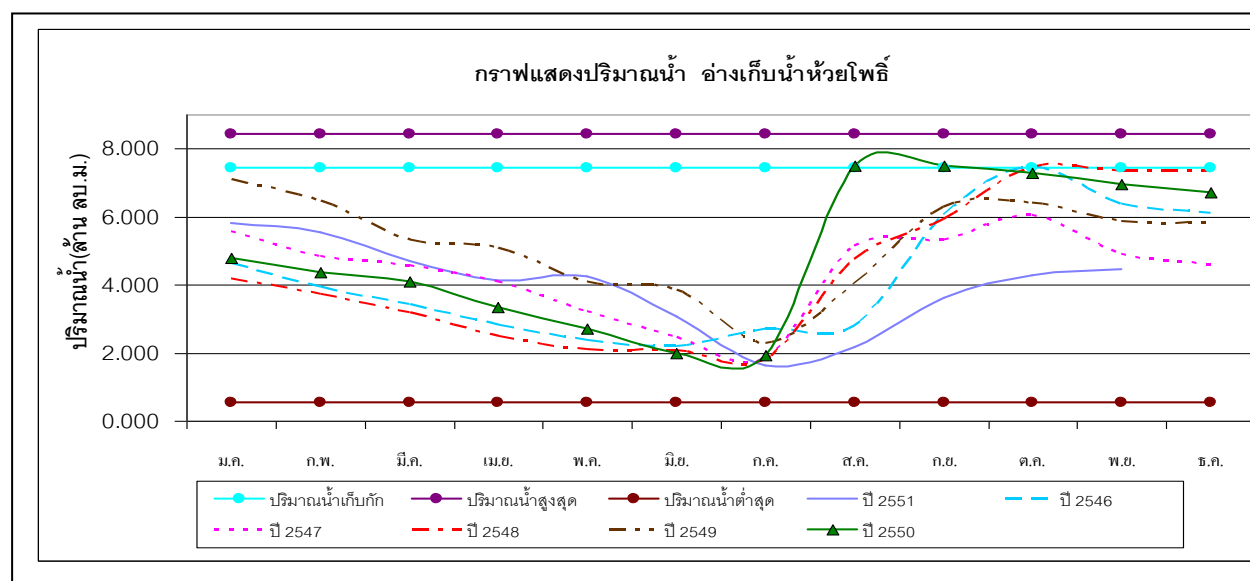

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน ปี 2540 – 2551 โดยรวมพบว่าช่วงที่มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมากที่สุดคือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนตุลาคม และปริมาณน้ำจะลดลงจนถึงเดือนกรกฎาคมของปีต่อไปที่มีปริมาณน้ำในอ่างน้อยสุด แต่ในปี 2542 , 2543 และ 2546 ปริมาณน้ำในอ่างมีปริมาณมากขึ้นเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน และ ปี 2548 เดือน กันยายน มีปริมาณน้ำสูงกว่าปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างแต่อยู่ในปริมาณที่อ่างรองรับได้ ปี 2551 มีปริมาณน้ำในอ่างน้อยมาก

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์ ปี 2540 - 2551

เดือน	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ม.ค.	3.938	2.389	4.993	3.762	1.926	3.989	4.650	5.560	4.194	7.118	4.776	5.801
ก.พ.	3.570	2.003	4.509	3.156	1.393	3.747	3.950	4.840	3.723	6.481	4.352	5.552
มี.ค.	2.963	1.517	4.327	2.389	1.182	3.433	3.420	4.570	3.192	5.334	4.098	4.703
เม.ย.	2.963	1.121	4.146	2.333	1.975	2.844	2.840	4.100	2.497	5.101	3.327	4.134
พ.ค.	2.473	1.202	4.303	3.798	1.918	2.318	2.380	3.210	2.106	4.086	2.710	4.243
มิ.ย.	2.529	0.779	4.824	4.361	3.607	2.000	2.190	2.464	2.073	3.856	2.000	3.057
ก.ค.	4.167	0.859	5.955	4.220	4.327	2.693	2.700	1.833	1.806	2.301	1.918	1.619
ส.ค.	4.185	2.105	6.937	5.400	7.618	6.887	2.800	5.148	4.763	4.037	7.499	2.155
ก.ย.	4.009	4.044	7.458	5.153	5.754	7.078	6.040	5.334	5.924	6.281	7.499	3.607
ต.ค.	3.974	4.079	7.418	4.818	6.697	6.173	7.450	6.049	7.478	6.406	7.298	4.267
พ.ย.	3.657	3.868	7.058	4.537	6.126	5.195	6.390	4.915	7.358	5.863	6.958	4.461
ธ.ค.	3.101	3.432	6.359	3.850	4.485	4.666	6.120	4.606	7.358	5.832	6.698	

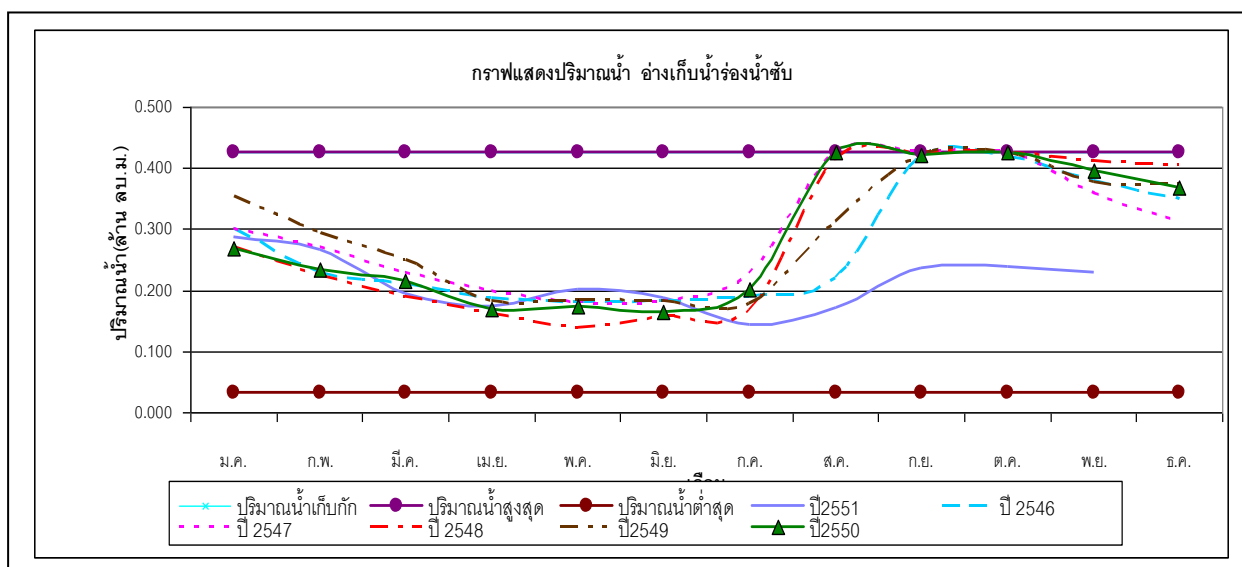

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์ ปี 2540 – 2551 โดยรวมพบว่าช่วงที่มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม และปริมาณน้ำจะลดลงจนถึงเดือนกรกฎาคม ของปีต่อไปที่มีปริมาณน้ำในอ่างน้อยสุด แต่ในปี 2542, 2544 2545 และปี 2550 ปริมาณน้ำในอ่างมีปริมาณมากขึ้น เริ่มตั้งแต่เดือน สิงหาคม มีปริมาณน้ำสูงกว่าปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างแต่อยู่ในปริมาณที่อ่างรองรับได้ ปี 2551 ปริมาณน้ำในอ่างน้อยมาก

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซบ ปี 2540 - 2551

เดือน	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ม.ค.	0.194	0.256	0.274	0.239	0.206	0.269	0.300	0.300	0.270	0.354	0.269	0.288
ก.พ.	0.134	0.228	0.220	0.177	0.159	0.219	0.230	0.270	0.225	0.295	0.234	0.267
มี.ค.	0.031	0.198	0.206	0.137	0.148	0.170	0.210	0.230	0.189	0.249	0.215	0.195
เม.ย.	0.026	0.180	0.201	0.198	0.153	0.160	0.188	0.200	0.161	0.184	0.169	0.173
พ.ค.	0.038	0.180	0.272	0.379	0.151	0.140	0.180	0.180	0.139	0.185	0.173	0.201
มิ.ย.	0.063	0.161	0.335	0.421	0.274	0.160	0.182	0.184	0.157	0.184	0.164	0.186
ก.ค.	0.231	0.203	0.376	0.423	0.310	0.285	0.190	0.227	0.167	0.178	0.201	0.144
ส.ค.	0.440	0.353	0.630	0.429	0.453	0.461	0.220	0.426	0.415	0.313	0.426	0.172
ก.ย.	0.426	0.426	0.424	0.433	0.426	0.426	0.420	0.426	0.426	0.422	0.422	0.235
ต.ค.	0.417	0.426	0.424	0.419	0.426	0.395	0.420	0.426	0.426	0.426	0.426	0.239
พ.ย.	0.379	0.399	0.404	0.374	0.412	0.362	0.380	0.358	0.413	0.378	0.396	0.229
ธ.ค.	0.307	0.338	0.331	0.281	0.345	0.301	0.350	0.312	0.404	0.374	0.369	

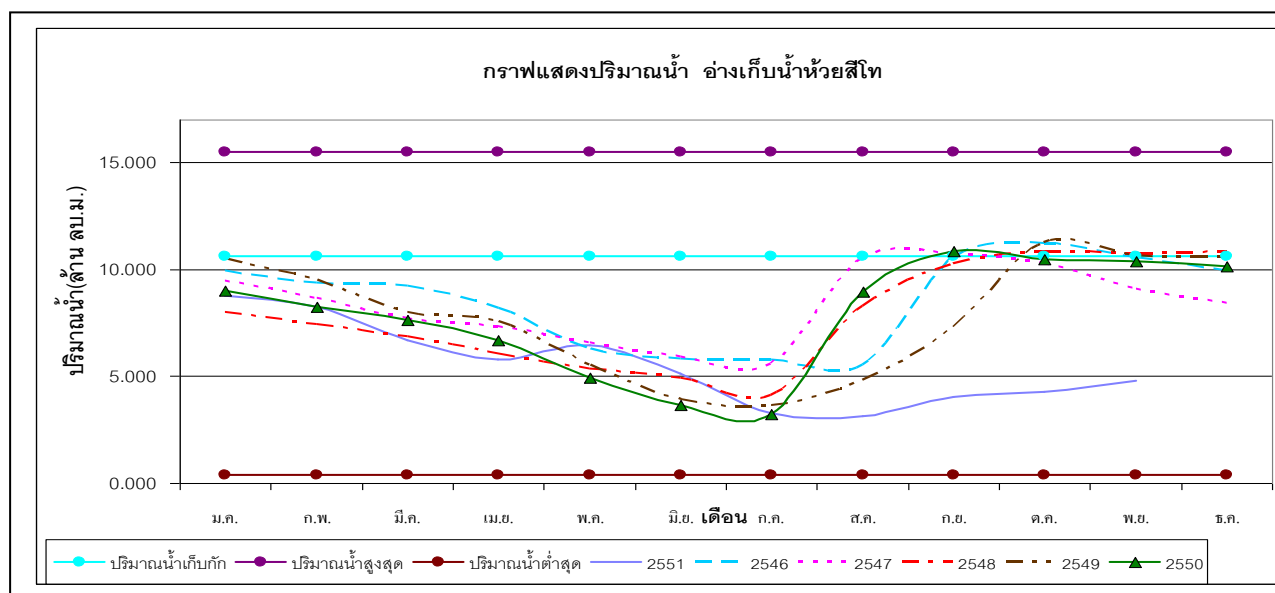

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซบ ปี 2540 – 2551 โดยรวมพบว่าช่วงที่มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมากที่สุดคือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนตุลาคม และปริมาณน้ำจะลดลงจนถึงเดือนกรกฎาคมของปีต่อไปที่มีปริมาณน้ำในอ่างน้อยสุด ในปี 2550 มีปริมาณน้ำสูงกว่าปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างและเกินปริมาณที่อ่างรองรับได้ (ปริมาณน้ำเก็บกัก และปริมาณน้ำสูงสุดอยู่ในระดับเดียวกัน) ปี 2551 ปริมาณน้ำในอ่างน้อยมาก

ตารางที่ 7 แสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท ปี 2542 - 2551

เดือน	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ม.ค.		9.913	9.117	8.767	9.940	9.460	7.990	10.510	8.980	8.740
ก.พ.	5.170	9.640	8.620	7.816	9.370	8.650	7.432	9.520	8.230	8.260
มี.ค.	4.915	9.143	8.266	7.428	9.240	7.720	6.886	7.990	7.630	6.697
เม.ย.	4.795	9.376	8.219	7.225	8.210	7.330	6.067	7.558	6.655	5.773
พ.ค.	5.365	10.631	7.236	6.656	6.300	6.570	5.365	5.521	4.945	6.424
มิ.ย.	6.130	9.998	8.718	6.833	5.810	5.920	4.945	3.947	3.632	5.095
ก.ค.	7.600	10.082	9.997	8.742	5.790	5.600	4.105	3.632	3.202	3.244
ส.ค.	9.880	10.691	11.801	11.178	5.550	10.540	8.290	4.825	8.950	3.107
ก.ย.	11.053	10.871	11.024	10.600	10.570	10.745	10.270	7.285	10.832	4.030
ต.ค.	10.930	10.281	10.993	10.386	11.210	10.270	10.861	11.267	10.450	4.285
พ.ย.	10.600	9.859	10.600	10.222	10.570	9.100	10.745	10.658	10.380	4.780
ธ.ค.	10.107	9.561	10.187	9.968	9.940	8.440	10.832	10.629	10.150	

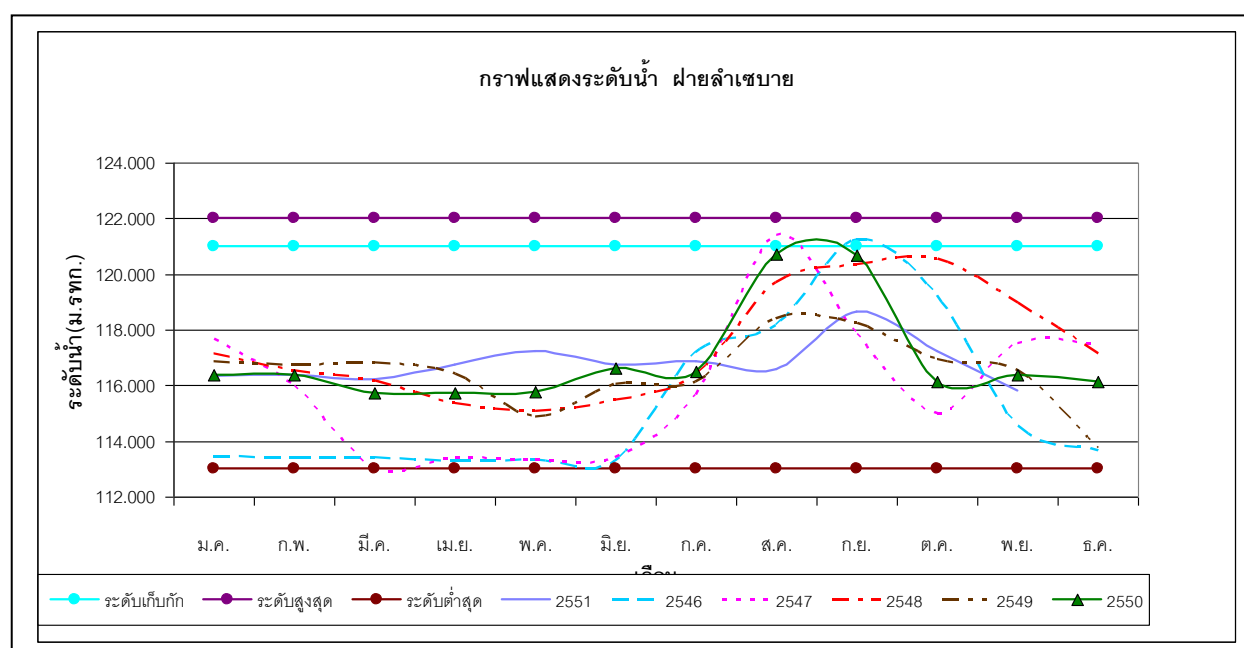

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท ปี 2542 - 2551 โดยรวมพบว่าช่วงที่มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม และเกินปริมาณน้ำเก็บกักของอ่าง ปริมาณน้ำจะลดลงเรื่อย ๆ จนถึงเดือนมิถุนายนของปีต่อไปที่มีปริมาณน้ำในอ่างน้อยสุด ปี 2551 ปริมาณน้ำในอ่างน้อยมาก

ตารางที่ 8 แสดงระดับน้ำ ฝ่ายลำเซบาย ปี 2546 – 2551

เดือน	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ม.ค.	113.440	117.680	117.140	116.870	116.390	116.350
ก.พ.	113.400	115.990	116.540	116.760	116.360	116.360
มี.ค.	113.430	113.020	116.160	116.830	115.750	116.200
เม.ย.	113.300	113.430	115.350	116.420	115.710	116.750
พ.ค.	113.340	113.350	115.070	114.870	115.780	117.250
มิ.ย.	113.310	113.400	115.470	116.050	116.610	116.750
ก.ค.	117.200	115.650	116.360	116.140	116.480	116.870
ส.ค.	118.170	121.420	119.720	118.420	120.720	116.600
ก.ย.	121.230	117.840	120.340	118.250	120.670	118.650
ต.ค.	119.230	114.980	120.540	116.960	116.140	117.220
พ.ย.	114.570	117.500	118.970	116.560	116.380	115.830
ธ.ค.	113.650	117.510	117.150	113.730	116.150	

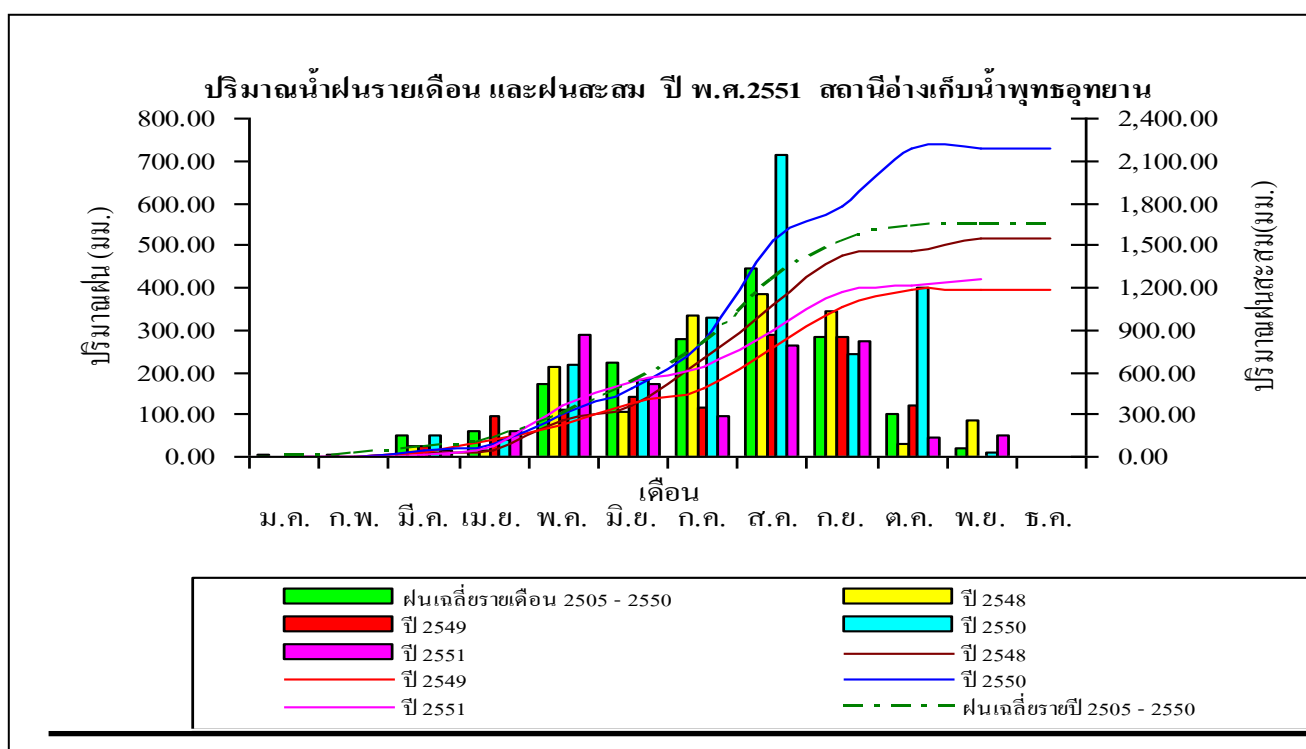

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

จากข้อมูลแสดงปริมาณน้ำ ฝ่ายลำเซบาย ปี 2546 – 2551 โดยรวมพบว่าช่วงที่มีปริมาณน้ำในฝ่ายเก็บน้ำมากที่สุดคือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน และเกินปริมาณน้ำเก็บกักของฝ่าย ปริมาณน้ำจะลดลงเรื่อยๆ จนถึงเดือนพฤษภาคมของปีต่อไปที่มีปริมาณน้ำในฝายน้อยสุด

ตารางที่ 9 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำพุทรอุทยาน ปี

พุทธ อุทยาน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ปี 2548	0.00	0.00	25.40	15.20	210.60	108.50	333.60	385.30	344.90	32.70	86.30	0.00	1,542.50
ปี 2549	0.00	0.00	23.80	97.70	109.60	141.10	118.60	287.20	283.60	120.40	0.00	0.00	1,182.00
ปี 2550	0.00	0.00	49.90	40.00	218.30	180.20	330.60	714.70	245.10	401.00	12.10	0.00	2,191.90
ปี 2551	0.00	0.00	15.60	59.60	289.22	174.40	94.00	262.60	272.20	47.00	48.50		1,263.12
เฉลี่ย 2505-2550	6.63	7.44	48.86	62.64	169.70	221.73	280.03	445.14	283.25	102.65	18.24	0.60	1,646.89

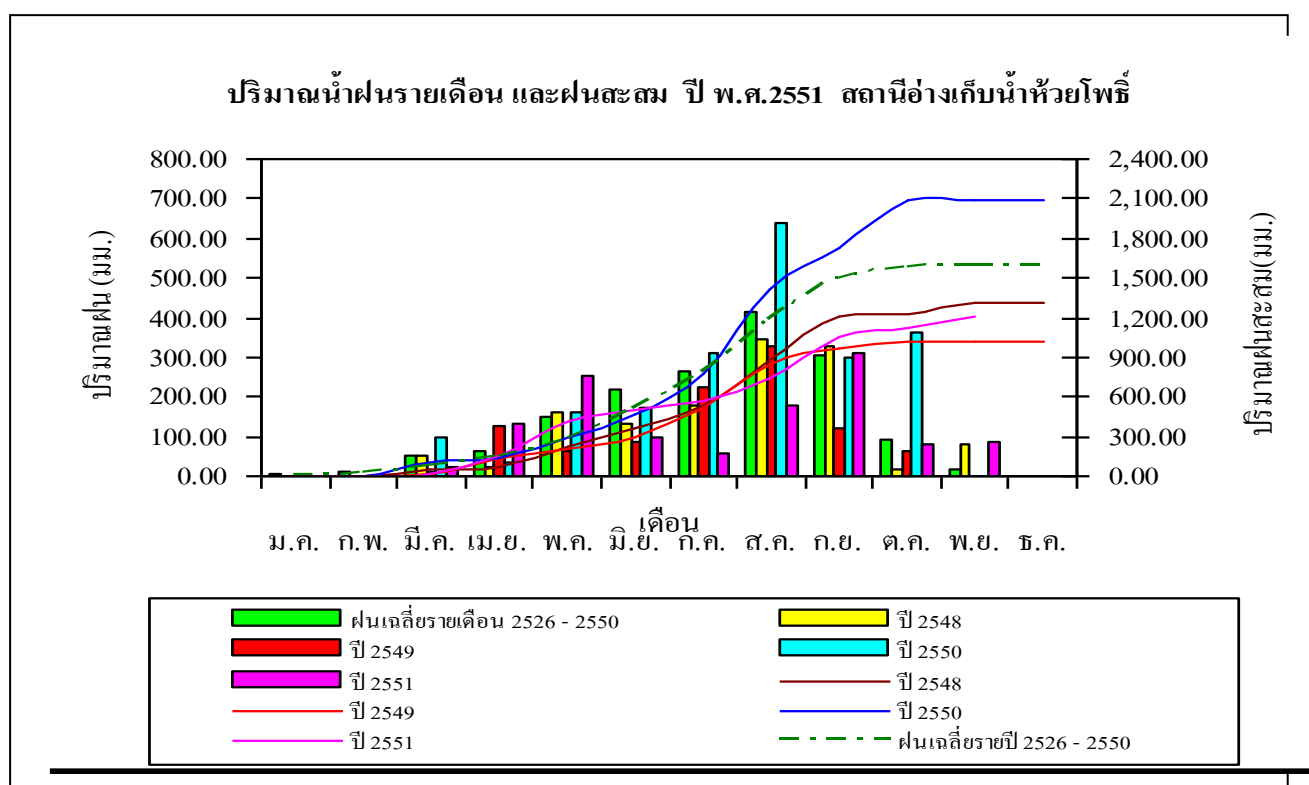
ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ, หมายถึง ปริมาณน้ำฝนสะสม ปริมาณน้ำฝนรายเดือน

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณฝนสะสม อ่างเก็บน้ำพุทรอุทยาน โดยรวมพบว่า ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม ตั้งแต่ปี 2548 – 2551 ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือปี 2550 ปริมาณฝนสะสมมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ปี 2505 – 2550 เฉลี่ย 1,649.89 มิลลิเมตร

ตารางที่ 10 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์

ห้วย โพธิ์	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ปี 2548	0.00	0.00	50.60	20.20	160.80	131.00	176.00	346.60	326.70	15.60	77.90	0.00	1,305.40
ปี 2549	0.00	0.00	10.20	128.80	62.10	87.00	225.20	326.70	123.60	63.30	0.00	0.00	1,026.90
ปี 2550	0.00	0.00	99.80	35.00	158.80	175.30	309.20	640.30	300.20	365.40	0.00	0.00	2,084.00
ปี 2551	0.00	0.00	21.40	134.30	253.20	97.80	55.20	178.30	308.70	80.20	87.80		1,216.90
เฉลี่ย 2526-2550	6.83	11.93	51.15	64.41	147.46	219.43	267.54	412.79	305.73	90.09	14.75	1.84	1,593.93

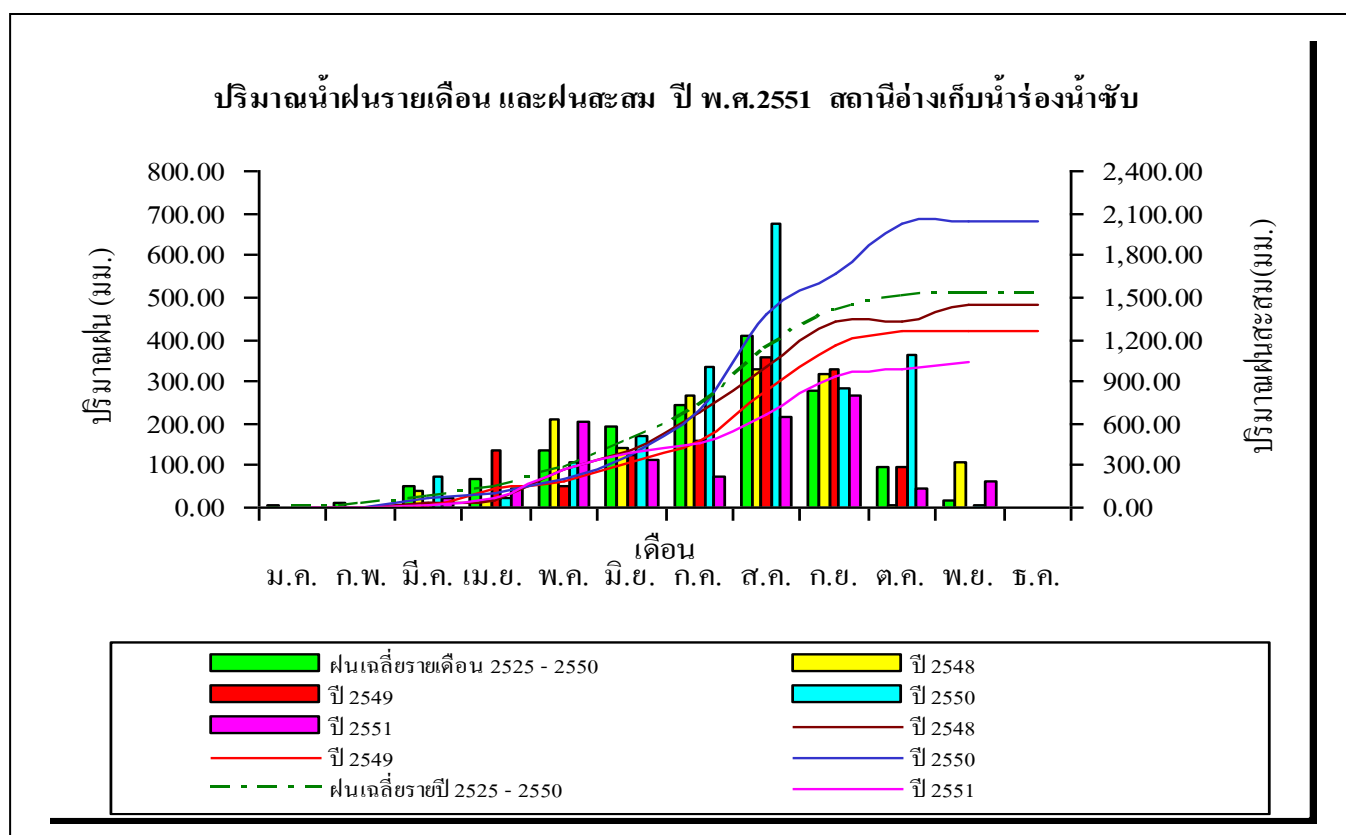

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ, หมายถึง ปริมาณน้ำฝนสะสม ปริมาณน้ำฝนรายเดือน

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์ โดยรวมพบว่า ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม ตั้งแต่ปี 2548 – 2551 ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือปี 2550 ปริมาณฝนสะสมมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ปี 2526 – 2550 เฉลี่ย 1,593.93 มิลลิเมตร

ตารางที่ 11 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซำบ

ร่องน้ำ ซำบ	ปี												รวม
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ปี 2548	0.00	0.00	38.75	18.60	209.40	140.20	268.70	330.80	319.70	3.50	109.80	0.00	1,439.45
ปี 2549	0.00	0.00	8.70	135.00	51.00	125.00	160.30	356.20	328.90	94.00	0.00	0.00	1,259.10
ปี 2550	0.00	0.00	73.40	20.80	108.00	168.90	335.20	672.70	285.50	365.10	8.40	0.00	2,038.00
ปี 2551	0.00	0.00	20.00	45.70	204.80	112.70	72.00	216.30	267.30	45.70	59.60		1,044.10
เฉลี่ย 2525-2550	6.88	12.64	52.11	68.45	134.65	193.78	245.04	411.15	278.99	98.30	17.95	0.84	1,520.76

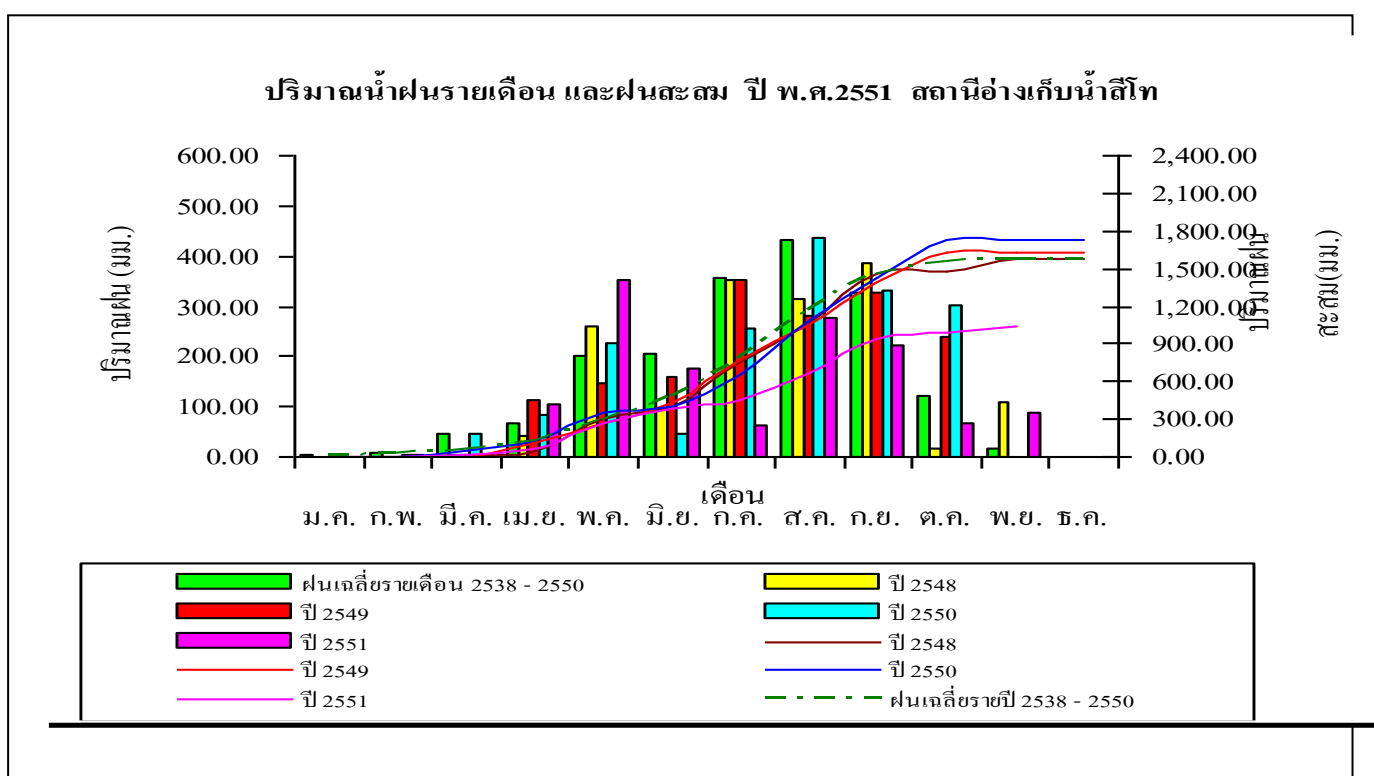

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ, หมายถึง — ปริมาณน้ำฝนสะสม □ ปริมาณน้ำฝนรายเดือน

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซำบ โดยรวมพบว่า ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม ตั้งแต่ ปี 2548 – 2551 ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ ปี 2550 ปริมาณฝนสะสมมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ปี 2525 – 2550 เฉลี่ย 1,520.76 มิลลิเมตร

ตารางที่ 12 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท

ห้วยสีโท	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ปี 2546	0.00	45.40	95.20	0.00	150.50	275.80	142.70	529.20	439.50	0.00	0.00	0.00	1,678.30
ปี 2547	0.00	0.00	73.10	28.60	81.30	149.40	575.70	166.70	130.50	0.00	0.00	0.00	1,205.30
ปี 2548	0.00	0.00	5.20	40.40	259.90	98.60	350.80	312.60	385.50	16.20	110.40	0.00	1,579.60
ปี 2549	0.00	0.00	5.40	114.70	148.66	160.30	351.30	279.20	329.10	240.60	0.00	0.00	1,629.26
ปี 2550	0.00	4.00	44.50	82.20	224.80	44.40	255.20	438.10	331.10	303.40	0.00	0.00	1,727.70
ปี 2551	0.00	4.00	4.00	103.20	353.00	176.40	62.70	276.90	222.30	66.90	86.90		1,356.30
เฉลี่ย 2540-2550	4.81	8.39	39.03	59.56	174.86	180.72	312.18	377.42	285.40	106.62	14.05	0.00	1,563.04

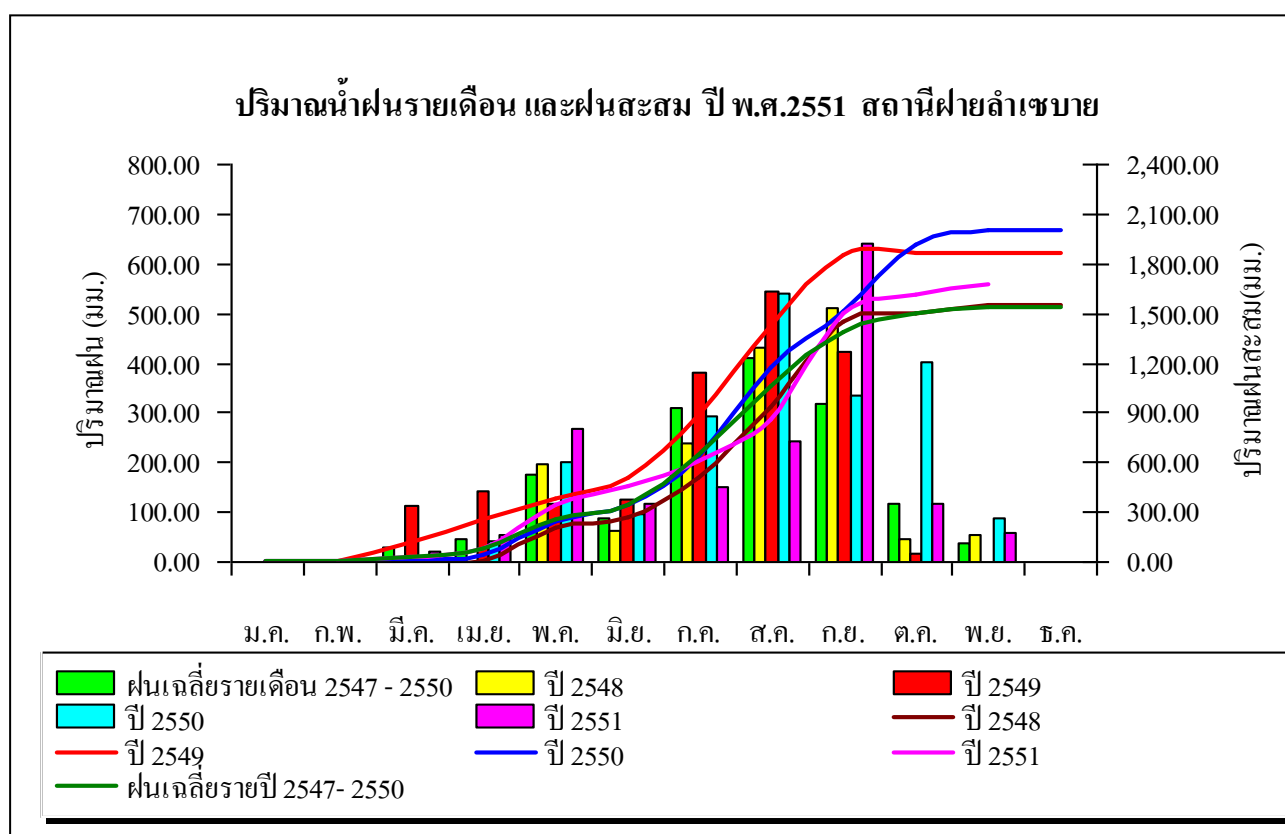

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ, หมายถึง — ปริมาณน้ำฝนสะสม □ ปริมาณน้ำฝนรายเดือน

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม อ่างเก็บน้ำห้วยสีโทโดยรวมพบว่า ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กันยายน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม ตั้งแต่ปี 2546 – 2551 ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือปี 2550 ปริมาณฝนสะสมมากที่สุดคือช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ปี 2538 – 2550 เฉลี่ย 1,563.04 มิลลิเมตร

ตารางที่ 13 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม ฝ่ายลำเซบาย

ฝ่ายลำ เซบาย	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ปี 2547	0.00	0.00	0.00	0.00	195.00	64.00	318.70	130.10	0.00	0.00	0.00	0.00	707.80
ปี 2548	0.00	0.00	0.00	0.00	195.00	64.00	240.20	431.10	512.00	48.00	55.20	0.00	1,545.50
ปี 2549	0.00	0.00	112.00	143.00	118.20	125.40	382.00	544.40	422.60	18.10	0.00	0.00	1,865.70
ปี 2550	0.00	0.00	0.00	40.00	203.00	95.80	292.10	541.20	336.00	404.00	89.00	0.00	2,001.10
ปี 2551	0.00	0.00	20.00	55.10	266.40	117.00	150.00	242.00	642.00	118.00	57.00		1,667.50
เฉลี่ย 2547-2550	0.00	0.00	28.00	45.75	177.80	87.30	308.25	411.70	317.65	117.53	36.05	0.00	1,530.03

ที่มา โครงการชลประทานอำนาจเจริญ, หมายถึง — ปริมาณน้ำฝนสะสม □ ปริมาณน้ำฝนรายเดือน

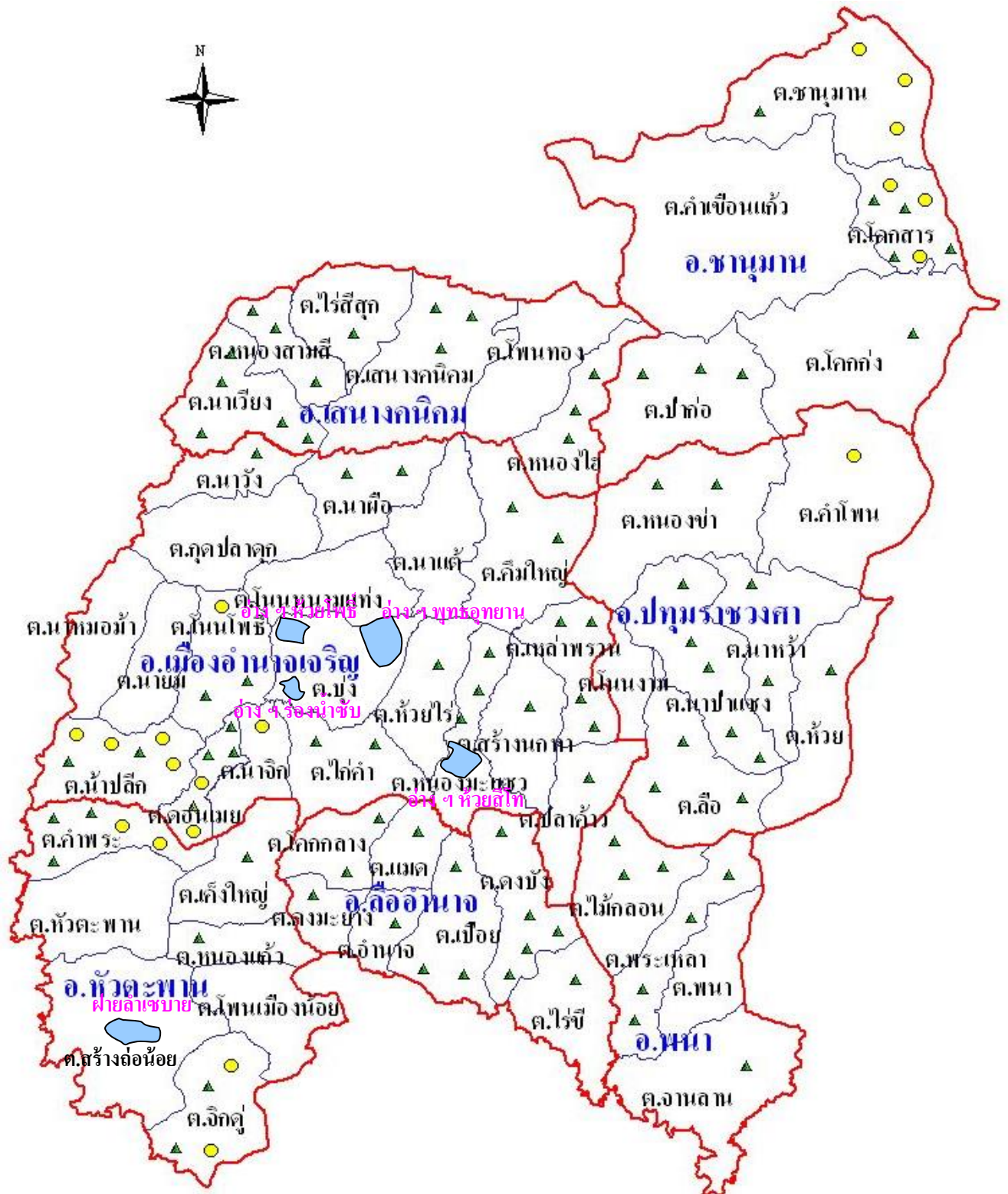
จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือน และปริมาณน้ำฝนสะสม ฝ่ายลำเซบาย โดยรวมพบว่า ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนกันยายน ตั้งแต่ปี 2547 – 2551 ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ ปี 2550 ปริมาณฝนสะสมมากที่สุดคือช่วงเดือน กันยายน ถึง เดือน ธันวาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ปี 2547 – 2550 เฉลี่ย 1,530.03 มิลลิเมตร

ตารางที่ 14 สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจังหวัดอำนาจเจริญ

ลำดับ ที่	ชื่อสถานีสูบน้ำในเขต จังหวัดอำนาจเจริญ	ที่ตั้งแหล่งน้ำที่สูบ			พื้นที่ (ไร่)	
		ตำบล	อำเภอ	แหล่งน้ำ	โครงการ	ส่งน้ำ
1	สถานีบ้านคอนเมย	คอนเมย	เมือง	ล.ปลาแดก	600	600
2	สถานีบ้านหนองปลิง	นาจิก	เมือง	ล.ปลาแดก	1,500	600
3	สถานีบ้านน้ำปลีก	น้ำปลีก	เมือง	ลำเซบาย	1,100	1,050
4	สถานีบ้านน้ำปลีก 2	น้ำปลีก	เมือง	ลำเซบาย	1,500	700
5	สถานี บ.ศรีสมบุญ-นาสีดา	ชานุมาน	ชานุมาน	ม.โขง	2,000	1,050
6	สถานีบ้าน โลกสารท่า	โลกสาร	ชานุมาน	ม.โขง	2,000	1,030
7	สถานีนิคมเกษตรกรรม	ชานุมาน	ชานุมาน	ม.โขง	4,800	2,700
8	สถานีบ้านนาสีดา	ชานุมาน	ชานุมาน	ม.โขง	1,000	700
9	สถานีบ้านคันสูง	โลกสาร	ชานุมาน	ม.โขง	2,600	600
10	สถานีบ้าน โลกท่าโพธิ์	คำพระ	หัวตะพาน	ลำเซบาย	3,000	500
11	สถานีบ้านจิกคู	จิกคู	หัวตะพาน	ลำเซบาย	4,000	300
12	สถานีบ้านหนองเทา	จิกคู	หัวตะพาน	ลำเซบาย	900	400
13	สถานีบ้านหินชัน	โลกสาร	ชานุมาน	ม.โขง	3,000	800
14	สถานีบ้านดงสว่าง	โนนโพธิ์	เมือง	ล.ปลาแดก	1,450	600
15	สถานีท่ายางชุม	คำพระ	หัวตะพาน	ลำเซบาย	1,000	1,000
16	สถานีบ้าน ไค้จ้อราม	คำโพน	ปทุมราชวงศา	พระเหลา	1,000	1,000
17	สถานีบ้านคำสร้างบ่อ	น้ำปลีก	เมือง	ลำเซบาย	1,000	1,000
18	สถานีบ้านดงบัง	น้ำปลีก	เมือง	ห้วยปลาแดก	1,200	1,150
19	สถานีบ้านหนองปลิง 2	คอนเมย	เมือง	ห้วยปลาแดก	850	850
รวม					34,500	16,630

ที่มา : โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

แหล่งน้ำในเขตชลประทานและที่ตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จังหวัดอำนาจเจริญ

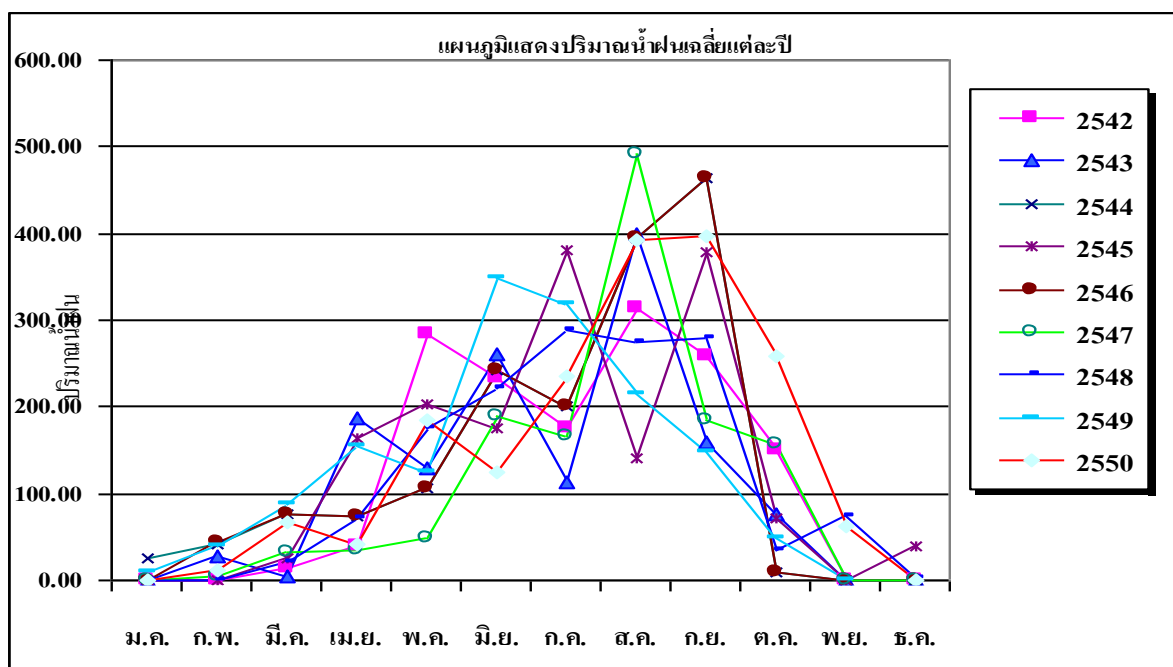

- ที่ตั้งแหล่งน้ำในเขตชลประทานขนาดกลาง
- ที่ตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
- ที่ตั้งแหล่งน้ำขนาดเล็ก

ตารางที่ 15 ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกในรอบปีของจังหวัดอำนาจเจริญ พ.ศ. 2542 - 2550

ปี	ปริมาณฝน (มม.)												รวมทั้งปี	จำนวนวันที่ฝนตก
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
2542	0.00	0.00	14.50	38.80	284.40	232.90	174.50	313.20	257.70	149.10	1.00	0.00	1,466.10	96
2543	0.00	28.10	4.00	186.10	128.20	260.30	113.70	400.00	158.50	75.70	0.00	0.00	1,354.00	145
2544	25.00	41.30	75.30	73.70	105.20	243.00	201.50	395.10	463.20	10.20	0.00	0.00	1,633.50	155
2545	0.00	0.00	24.70	164.00	203.60	175.50	379.80	140.40	378.30	70.60	0.40	39.50	1,576.80	156
2546	0.00	43.10	75.30	73.70	105.20	243.00	201.50	395.10	463.20	10.20	0.00	0.00	1,610.30	141
2547	0.00	4.80	32.30	34.40	48.60	189.00	165.60	492.00	183.70	156.50	0.00	0.00	1,306.90	128
2548	0.00	0.00	19.90	71.70	174.30	220.70	287.90	274.40	279.70	34.30	73.70	2.50	1,439.10	135
2549	0.00	9.10	38.10	88.80	155.70	125.00	348.00	317.80	214.20	148.20	48.90	0.00	1,493.80	152
2550	0.00	12.00	66.20	40.60	183.90	123.70	235.10	393.38	397.70	259.40	61.50	0.00	1,773.48	127
เฉลี่ย	25.00	29.33	37.68	95.12	145.87	223.95	206.10	296.53	317.43	78.72	0.70	39.50	1,431.93	137

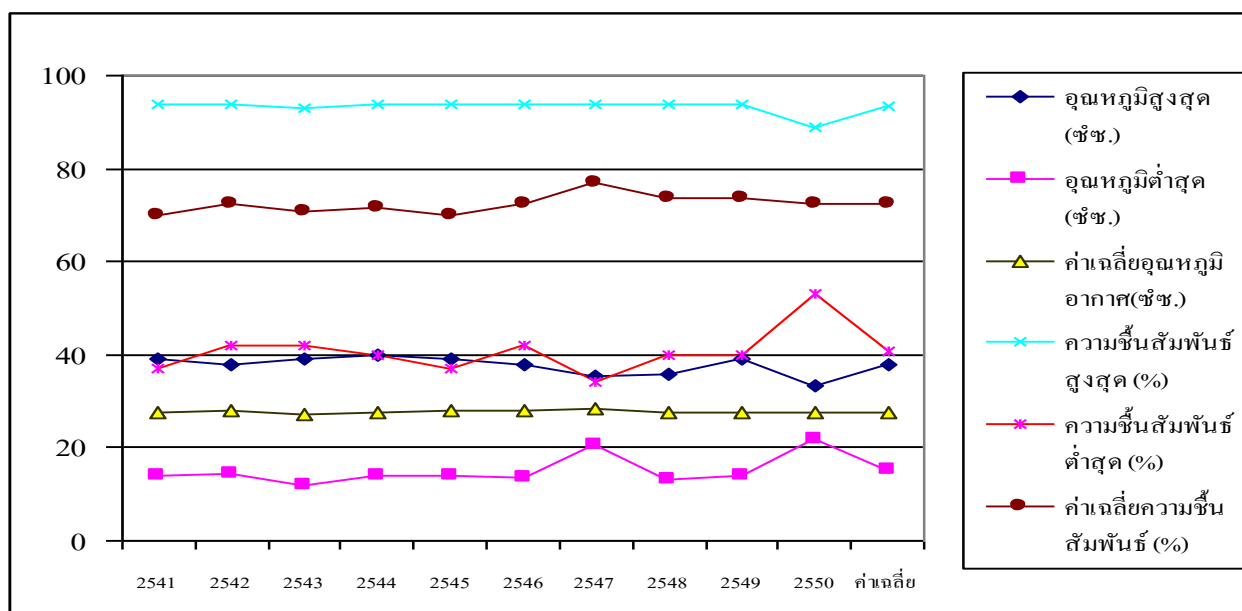
ที่มา: ป้องกันจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกในรอบปีของจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 - 2550 พบว่า ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,431.43 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตกโดยเฉลี่ย 137 วัน ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน โดยมีปริมาณสูงสุดคือเดือนสิงหาคม

ตารางที่ 16 สถิติลักษณะภูมิอากาศรายปีจังหวัดอำนาจเจริญ

ปี	อุณหภูมิสูงสุด (ช.)	อุณหภูมิต่ำสุด (ช.)	ค่าเฉลี่ย อุณหภูมิ อากาศ(ช.)	ความชื้น สัมพัทธ์สูงสุด (%)	ความชื้นสัมพัทธ์ ต่ำสุด (%)	ค่าเฉลี่ยความชื้น สัมพัทธ์ (%)
2541	39.00	14.00	27.74	94.00	37.00	69.88
2542	38.00	14.50	27.80	94.00	42.00	72.38
2543	39.00	12.00	27.25	93.00	42.00	70.88
2544	40.00	14.00	27.38	94.00	40.00	71.67
2545	39.00	14.00	28.00	94.00	37.00	70.04
2546	38.00	13.40	27.78	94.00	42.00	72.58
2547	35.40	20.50	28.34	94.00	34.00	77.04
2548	36.00	13.20	27.47	94.00	40.00	73.79
2549	39.00	14.10	27.52	94.00	40.00	47.21
2550	33.17	21.69	27.43	88.92	53.00	72.33
ค่าเฉลี่ย	37.66	15.14	27.67	93.39	40.70	69.78

ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากข้อมูลสถิติลักษณะภูมิอากาศรายปีของจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2550 พบว่า โดยรวม มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.66 องศาเซลเซียส และต่ำสุดเฉลี่ย 15.14 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด 93.39 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุด 40.70 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 17 ข้อมูลการเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดอำนาจเจริญปี 2546 - 2551

ปี	อุทกภัย				ภัยแล้ง			
	หมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่เสียหาย (ไร่)	หมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
2546	189	36	4,865	38,275	103	18	12,390	-
2547	236	50	4,954	28,937.25	558	56	30,561	135,209
2548	70	12	10,187	3,770.25	12	4	543	3,861
2549	118	18	2,541	31,944	10	6	262	3,029
2550	207	33	9,691	125,778	339	47	11,660	-
2551	-	-	-	-	597	56	41,298	-
รวม	820	149	32,238	228,705	1619	187	96,714	142,099

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ, สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลการเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดอำนาจเจริญปี 2546-251 พบว่าในปี 2547 เป็นปีที่เกษตรกรประสบกับปัญหาทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง มีพื้นที่เสียหายมากรวมเป็นพื้นที่จำนวน 164,146.25 ไร่ และในปี 2550 ประสบกับปัญหาอุทกภัยมีพื้นที่เสียหายมากถึง 125,778 ไร่ และปี 2551 ประสบปัญหาภัยแล้งมากที่สุดถึง 41,298 ไร่

ตารางที่ 18 ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว

ชนิด	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←---	---	→			←	→	

หมายเหตุ : ←---→ ช่วงฤดูปลูก

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 19 ปฏิทินสินค้าเกษตร (ข้าว)

ชนิด	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.
ข้าวเปลือกนาปี				++++	****	****	****	++++				

หมายเหตุ : ++++ ช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดปกติ

**** ช่วงเกิดปัญหา

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 20 ข้อมูลด้านการเกษตร (ข้าวเจ้าหอมมะลิ)

รายการ	2546	2547	2548	2549	2550
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	572,292	576,879	656,852	629,168	591,787
พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	547,253	502,710	652,248	622,744	565,789
ผลผลิตเฉลี่ย ต่อ ไร่ (กก.)	376	373	383	440	447
ผลผลิตรวม (ตัน)	205,803	187,711	247,874	272,759	253,140
ต้นทุนการผลิต ต่อหน่วย (บาทต่อตัน)	7,910	8,387	7,993	8,726	10,867
ราคาขายต่อหน่วย (บาทต่อตัน)	8,138	8,300	8,750	8,350	10,300
ปริมาณผลผลิตที่เสียหายจากน้ำท่วม (ตัน)	25,039	17,267	4,905	6,424	25,998
ปริมาณผลผลิตที่เสียหายจากภัยแล้ง (ตัน)	-	81,125	-	-	-

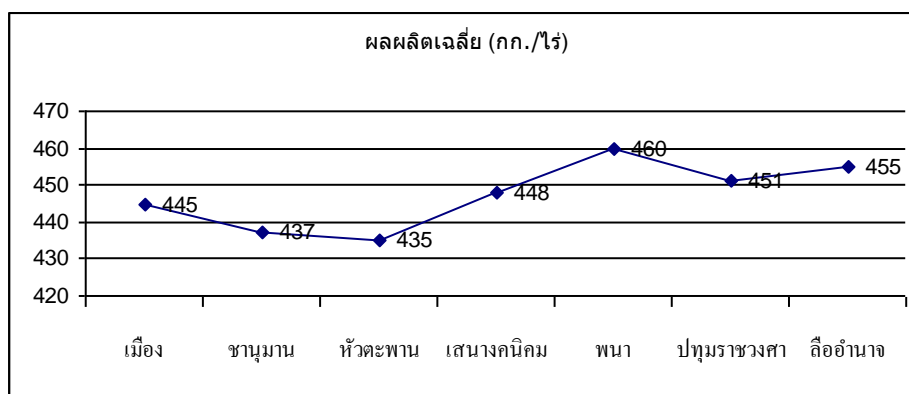
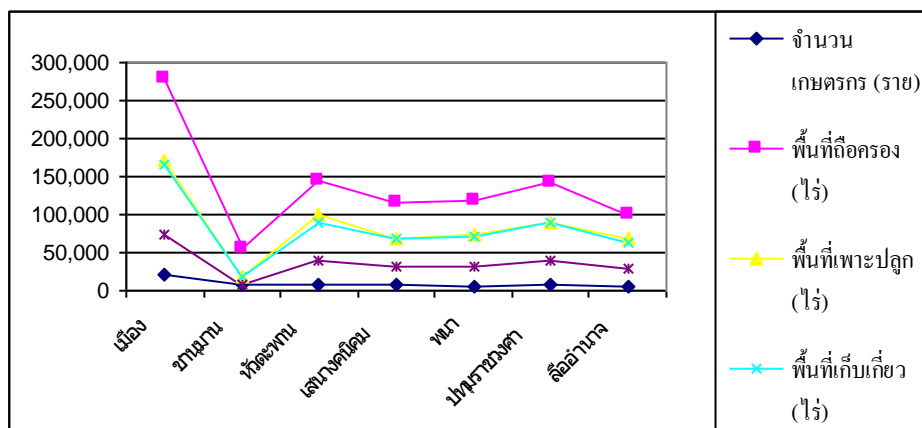
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลด้านการเกษตร ข้าวเจ้าหอมมะลิ พบว่าพื้นที่เพาะปลูกในปี 2546 -2548 มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น แต่หลังปี 2548 มาถึงปี 2550 พบว่ามีพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิลดลงมา จะเห็นว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งเกิดจากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ ของส่วนราชการ และราคาขายต่อหน่วยโดยรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ทำให้ข้าวหอมมะลิมูลค่าสูงขึ้น

ตารางที่ 21 ข้อมูลการปลูกข้าวหอมมะลินาปีรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2550/2551

อำเภอ	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)
เมือง	(ราย) 20,610	(ไร่) 279,455	(ไร่) 172,185	(ไร่) 166,702	(ตัน) 74,182	(กก./ไร่) 445
ชานุมาน	6,681	55,772	19,330	19,330	8,447	437
หัวตะพาน	7,521	144,120	100,697	90,057	39,174	435
เสนางคนิคม	8,774	116,072	69,643	67,983	30,456	448
พนา	5,322	117,575	72,717	71,123	32,716	460
ปทุมราชวงศา	7,390	141,121	88,481	88,481	39,904	451
ลืออำนาจ	6,274	100,155	68,734	62,113	28,261	455
รวม	62,572	954,270	591,787	565,789	253,140	447

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

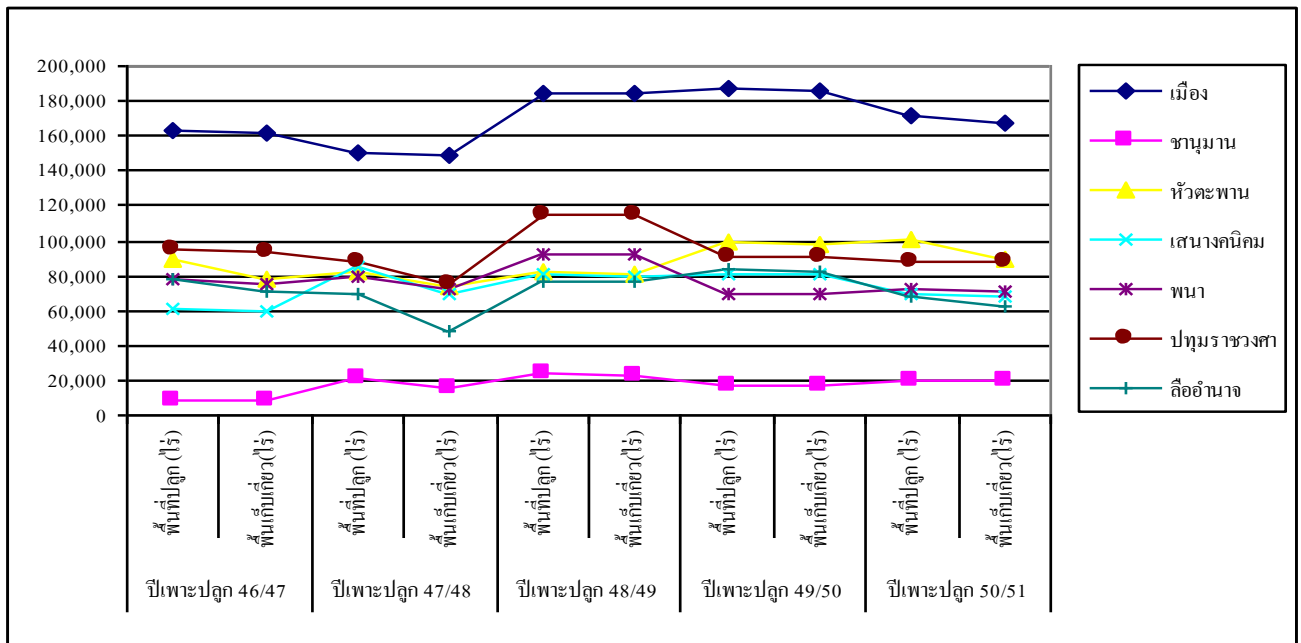

จากข้อมูลการปลูกข้าวนาปีรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีเพาะปลูก 2550/2551 พบว่าอำเภอเมืองมีเกษตรกร พื้นที่ถือครอง พื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวมากที่สุด และน้อยสุดคืออำเภอชานุมาน แต่อำเภอที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มากที่สุดคืออำเภอพนา และน้อยสุดคืออำเภอหัวตะพาน

ตารางที่ 22 พื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวหอมมะลิรายอำเภอ ปีเพาะปลูก 46/47-51/52

อำเภอ	ปีเพาะปลูก 46/47		ปีเพาะปลูก 47/48		ปีเพาะปลูก 48/49		ปีเพาะปลูก 49/50		ปีเพาะปลูก 50/51	
	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
เมือง	163,336	161,170	150,293	148,860	184,841	184,620	186,715	185,708	172,185	166,702
ขานูมาน	8,308	8,243	21,640	15,675	23,981	23,272	16,654	16,654	19,330	19,330
หัวตะพาน	88,717	77,984	82,516	73,765	82,697	80,195	99,914	97,388	100,697	90,057
เสนางคนิคม	60,525	59,532	84,934	68,891	81,251	80,079	81,244	80,267	69,643	67,983
พนา	78,525	75,587	79,655	72,385	92,300	92,300	70,108	69,499	72,717	71,123
ปทุมราชวงศา	94,576	94,228	88,232	75,336	114,990	114,990	90,976	90,976	88,481	88,481
ลืออำนาจ	78,305	70,509	69,609	47,798	76,792	76,792	83,557	82,252	68,734	62,113
รวม	572,292	547,253	576,879	502,710	656,852	652,248	629,168	622,744	591,787	565,789

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

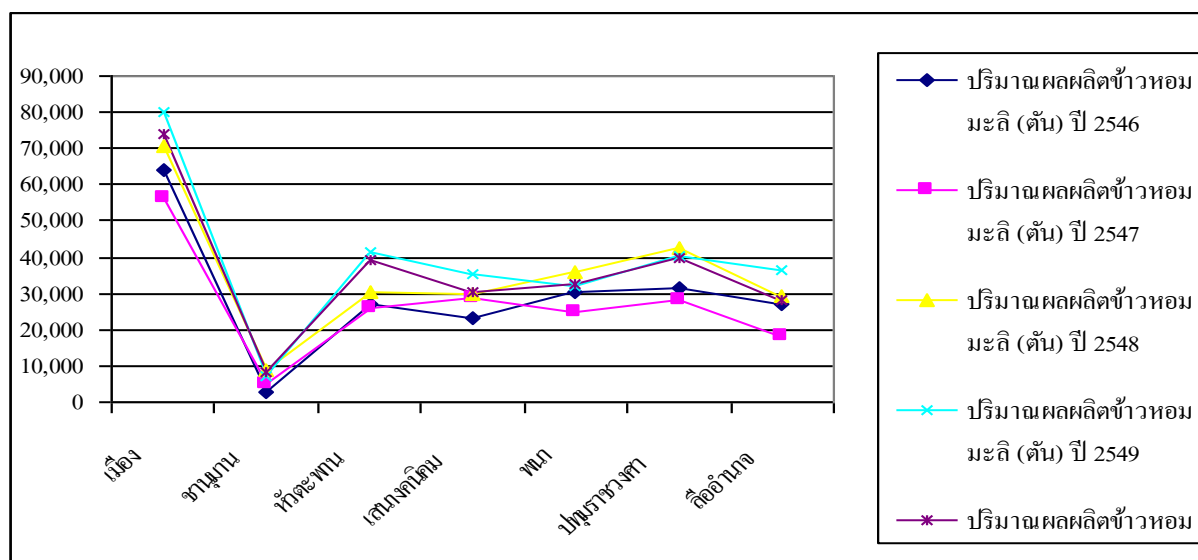

จากข้อมูล พื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวหอมมะลิรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีเพาะปลูก 46/47 - 51/52 โดยรวมอำเภอเมือง มีพื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวมากที่สุด และ อำเภอขานูมานมีพื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวมากที่สุด โดยอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่เก็บเกี่ยวมีพื้นที่ใกล้เคียงกันคือ อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา อำเภอเสนางคนิคม และอำเภอลืออำนาจ

ตารางที่ 23 ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546 – 2550

ที่	อำเภอ	ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิ (ตัน)					
		ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	เฉลี่ย
1	เมือง	63,984	56,566	70,709	80,133	74,182	69,115
2	ชานุมาน	2,964	4,859	8,873	7,211	8,447	6,471
3	หัวตะพาน	27,294	25,817	30,634	41,390	39,174	32,862
4	เสนางคนิคม	23,157	28,934	30,031	35,398	30,456	29,595
5	พนา	30,234	24,880	35,977	31,970	32,716	31,155
6	ปทุมราชวงศา	31,377	28,383	42,546	40,302	39,904	36,502
7	ลืออำนาจ	26,793	18,272	29,104	36,355	28,261	27,757
รวม		205,803	187,711	247,874	272,759	253,140	233,457

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

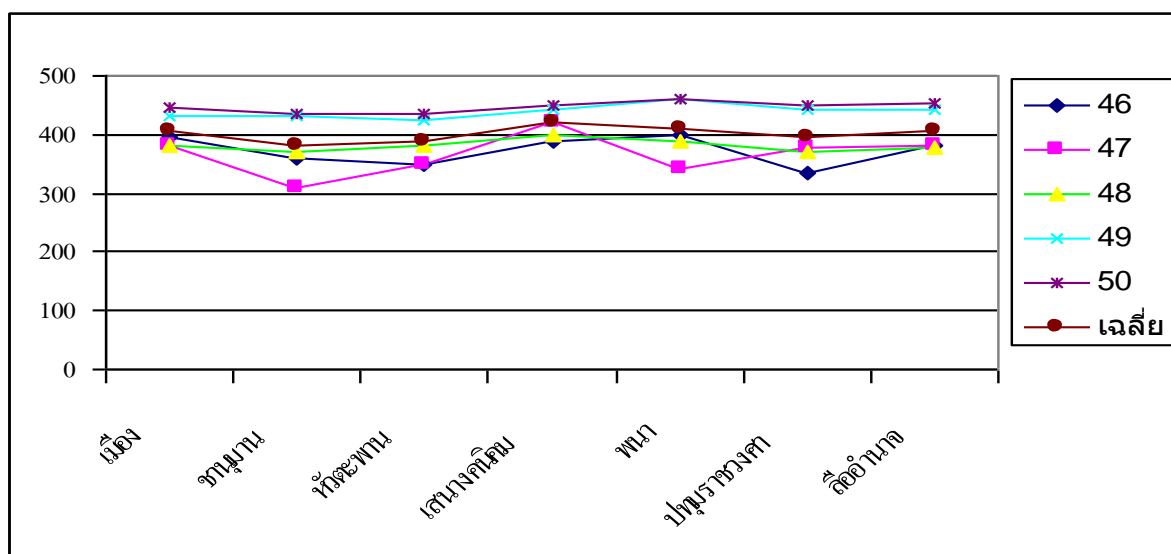

จากข้อมูลปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546 – 2550 โดยรวมพบว่า อำเภอเมืองมีปริมาณผลผลิตมากที่สุด และอำเภอชานุมานน้อยที่สุด ส่วนอำเภอที่มีปริมาณผลผลิตใกล้เคียงกันคือ อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา อำเภอเสนางคนิคม และ อำเภอลืออำนาจ ตามลำดับ โดยปี 2549 มีปริมาณผลผลิตรวมทั้งจังหวัดมากที่สุด

ตารางที่ 24 ผลผลิตข้าวหอมมะลิเฉลี่ย กก./ไร่ รายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2546 -2550

อำเภอ	2546	2547	2548	2549	2550	เฉลี่ย
เมือง	397	380	383	432	445	407
ชานุมาน	360	310	370	433	437	382
หัวตะพาน	350	350	382	425	435	388
เสนางคนิคม	389	420	400	441	448	420
พนา	400	343	390	460	460	411
ปทุมราชวงศา	333	376	370	443	451	395
ลืออำนาจ	380	382	379	442	455	408
รวม	376	373	383	440	447	404

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลผลผลิตข้าวหอมมะลิเฉลี่ย กก./ไร่ รายอำเภอ ปี 2546 -2550 โดยรวมทั้งจังหวัด พบว่ามีผลผลิตเฉลี่ย 404 กิโลกรัมต่อไร่ อำเภอเสนางคนิคม มีผลผลิตมากที่สุด เฉลี่ย 420 กิโลกรัมต่อไร่ อำเภอชานุมานมีผลผลิตน้อยสุด เฉลี่ย 382 กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ 24 ประมาณการต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตข้าว / ไร่ ปีเพาะปลูก 51/52

ที่	รายการ	นาดำ (บาท)	นาหว่าน(บาท)
1	ค่าไถตะ	250	250
2	ค่าไถคราด	200	200
3	ค่าพันธุ์ข้าว (นาดำ 5 กก./ไร่,นาหว่าน 15 กก./ไร่)	120	375
4	ค่าจ้าง (ดำ, หว่าน)	450	50
5	ค่าปุ๋ยเคมี	400	400
6	ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	500	500
7	ค่าสารเคมี	100	100
8	ค่าเกี่ยวข้าว	450	450
9	ค่านวดข้าว	300	300
	รวม	2,770	2,625

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลประมาณการต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตข้าว / ไร่ ของจังหวัดอำนาจเจริญ ปีเพาะปลูก 2551/2552 นาดำมีต้นทุนค่าใช้จ่าย 2,770 บาท และนาหว่าน 2,625 บาท รายการต้นทุนค่าใช้จ่ายที่มีความแตกต่างกัน คือ นาหว่านมีค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์ข้าวมากกว่า และ นาดำมีค่าใช้จ่ายค่าจ้างมากกว่า

ตารางที่ 25 ราคาปุ๋ยเคมี

ที่	ปุ๋ยสูตร	ราคา (บาท/กระสอบ)
1	21 - 0 - 0	600
2	46 - 0 - 0	1,130
3	16 - 20 - 0	1,080
4	15 - 15 - 15	1,130
5	16 - 16 - 8	1,160

ที่มา สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ. 28 พ.ค. 2551

ตารางที่ 26 แหล่งจำหน่ายปุ๋ยในจังหวัดอำนาจเจริญ

ที่	อำเภอ	รายการ		จำนวน ร้านค้า (แห่ง)
		สหกรณ์การเกษตร	ปริมาณ (ตัน)	
1	เมือง	สหกรณ์การเกษตรเมืองอำนาจเจริญ จำกัด	2	7
2	หัวตะพาน	สหกรณ์การเกษตรหัวตะพาน จำกัด	8	1
3	เสนางคนิคม	สหกรณ์การเกษตรเสนางคนิคม จำกัด	2	3
4	ลืออำนาจ	สหกรณ์การเกษตรลืออำนาจ จำกัด	35	1
5	ปทุมราชวงศา	สหกรณ์นิคมนาหว้าใหญ่ จำกัด	300	6
6	ชานุมาน			3
7	พนา	สหกรณ์การเกษตรพนา จำกัด	23	1
		สหกรณ์ส่งเสริมเกษตรพนา	75	
รวม			445	22

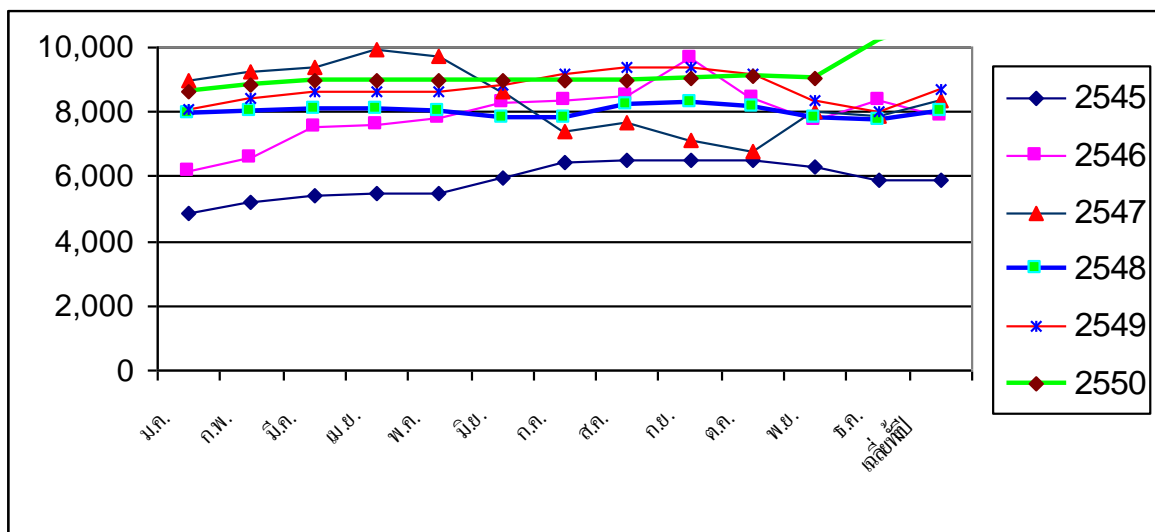
ที่มา สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ. 28 พ.ค. 2551

ตารางที่ 27 ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2545 -2550

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย ทั้งปี
2545	4,876	5,207	5,440	5,458	5,500	5,968	6,450	6,536	6,538	6,500	6,293	5,861	5,886
2546	6,176	6,545	7,567	7,618	7,807	8,300	8,325	8,500	9,636	8,392	7,713	8,343	7,910
2547	8,956	9,270	9,359	9,900	9,753	8,617	7,418	7,653	7,091	6,783	7,996	7,851	8,387
2548	7,955	8,022	8,078	8,070	8,044	7,785	7,776	8,225	8,268	8,152	7,785	7,751	7,993
2549	8,073	8,442	8,608	8,656	8,660	8,828	9,205	9,364	9,373	9,174	8,330	8,000	8,726
2550	8,637	8,805	8,990	8,965	8,953	9,000	9,000	9,000	9,025	9,100	9,018	10,176	10,867

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

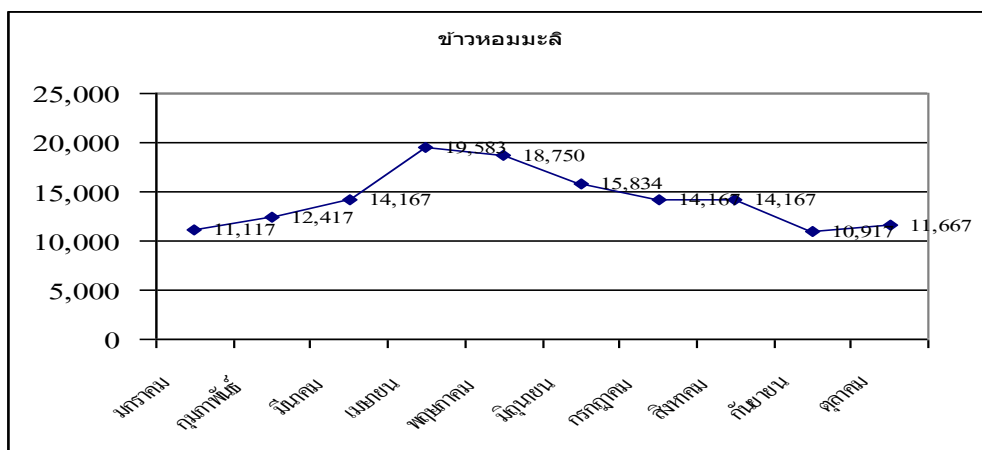

จากข้อมูลราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี 2545 - 2550 พบว่าราคาเฉลี่ยทั้งปี แนวโน้มมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในระหว่างปี ช่วงที่ราคาข้าวมีราคาสูงมาก จะอยู่ช่วง เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม และเดือนที่มีราคาข้าวต่ำมากคือเดือนมกราคม

ตารางที่ 28 ราคาข้าวเปลือก จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551

เดือน	ราคา		เฉลี่ย	
	ข้าวหอมมะลิ	ข้าวเหนียว	ข้าวหอมมะลิ	ข้าวเหนียว
มกราคม	10,666 - 11,666	7,750 - 7,916	11,117	7,833
กุมภาพันธ์	12,333 - 12,500	7,916 - 8,333	12,417	8,125
มีนาคม	13,333 - 15,000	10,000 - 10,833	14,167	10,417
เมษายน	19,166 - 20,000	12,500 - 13,333	19,583	12,917
พฤษภาคม	18,333 - 19,166	8,333 - 8,750	18,750	8,542
มิถุนายน	15,834	7,500	15,834	7,500
กรกฎาคม	14,167	5,833	14,167	5,833
สิงหาคม	14,167	5,833	14,167	5,833
กันยายน	10,833 - 11,000	5,000	10,917	5,000
ตุลาคม	11,667	5,000	11,667	5,000

ที่มา สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551 พบว่า ช่วงที่ข้าวมีราคามากที่สุด คือ เดือน เมษายน ถึงเดือน พฤษภาคม เดือนเมษายน มีราคาสูงสุด ถึงราคา 20,000 บาท ต่อตัน

ตารางที่ 29 แหล่งรับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ (ที่มีควมจ 500 ตันขึ้นไป)

ชื่อโรงสี / ผู้ประกอบการ	ที่อยู่					เบอร์โทรศัพท์	ความจุ โกดัง	กำลังผลิต
	เลขที่	หมู่ที่	ถนน	ตำบล	อำเภอ			
หจก. โรงสีเกษตรชัยเจริญ	126	15	อรุณประเสริฐ	บุ่ง	เมือง	045-511979	50,000	320
หจก. อุบลถาวรค้าพืช	79	10	อรุณประเสริฐ	บุ่ง	เมือง	045-511763	14,000	100
หจก. รุ่งทรัพย์เจริญผล	95	15	อรุณประเสริฐ	บุ่ง	เมือง	045-451942	20,000	250
โรงสีโชคสว่าง	151	20	อรุณประเสริฐ	บุ่ง	เมือง	045-451471	800	10
หจก. พงษ์วัฒน์การเกษตร(ไทยเจริญ)	78	4	ชยางกูร	บุ่ง	เมือง	045-451319	20,000	146
โรงสี ผ.เพิ่มพูน	778/4	9	ชยางกูร	บุ่ง	เมือง	045-270469	2,000	15
โรงสีโชคทวี	189	7	ชยางกูร	บุ่ง	เมือง	045-511814	500	20
หจก. พงษ์วัฒน์การเกษตร(ไทยสิน)	119	1	ชยางกูร	นาฝื่อ	เมือง	045-465018	3,000	100
โรงสีข้าวชัยบุญบุรณ์	111	2	ชยางกูร	นาฝื่อ	เมือง	045-461101	3,000	120
หจก. พงษ์พืชผล	26	9	อรุณประเสริฐ	ห้วยไร่	เมือง	045-511455	5,000	100
หจก. โชคประเสริฐอำนาจเจริญ	3	7	อรุณประเสริฐ	คำโพน	ปทุมราชวงศา	045-517082	10,000	150
หจก. โชคทวี 2 ค้าข้าว	89	9	อรุณประเสริฐ	นาหว้า	ปทุมราชวงศา	045-465115	3,000	60
บริษัท เอกอุดมชัยบุญกิจ จำกัด	55	6	อรุณประเสริฐ	นาหว้า	ปทุมราชวงศา	0-819764340	1,350	40
หจก. พงษ์พัฒนาการเกษตร	48	4	อรุณประเสริฐ	นาหว้า	ปทุมราชวงศา	01-7609589	5,000	100
บริษัท ข้าวเสนางค์ จำกัด	191	15	-	เสนางคณิคม	เสนางคณิคม	045-461172-3		180
หจก. ทวีชัยญา(โรงสีข้าวโชคชัยญา)	87	9	ลือ - พนา	เปือย	ลืออำนาจ	045-272316	3,000	100
ผู้ประกอบการค้าข้าว	-	-	-	-	-			
ท่าข้าวกำนันเด่น	117	3	ชยางกูร	-	ลืออำนาจ	045-517040		
สหกรณ์การเกษตรพนา จำกัด		7		พระเหลา	พนา	045-463505		

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 30 จำนวนแหล่งรับซื้อข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ

อำเภอ	โรงสี		สหกรณ์
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
เมือง	48	576	1
ชานุมาน	5	157	1
ปทุมราชวงศา	9	239	-
พนา	29	108	1
เสนางคนิคม	18	215	1
หัวตะพาน	20	282	1
ลืออำนาจ	2	236	-
รวม	131	1,813	

ที่มา สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอำนาจเจริญ, สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 31 สหกรณ์การเกษตรที่รับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตร	ความจุ (ตัน)	กำลังผลิต
1	สหกรณ์การเกษตรเมือง จำกัด	500 ตัน	
2	สหกรณ์การเกษตรชานุมาน จำกัด	500 ตัน	
3	สหกรณ์การเกษตรพนา จำกัด	500 ตัน	
4	สหกรณ์การเกษตรเสนางคนิคม จำกัด	500 ตัน	- ไซโล 250 ตัน/วัน , โรงสี 40 ตัน/วัน
5	สหกรณ์การเกษตรหัวตะพาน จำกัด	500 ตัน	- โรงสี 24 ตัน/วัน

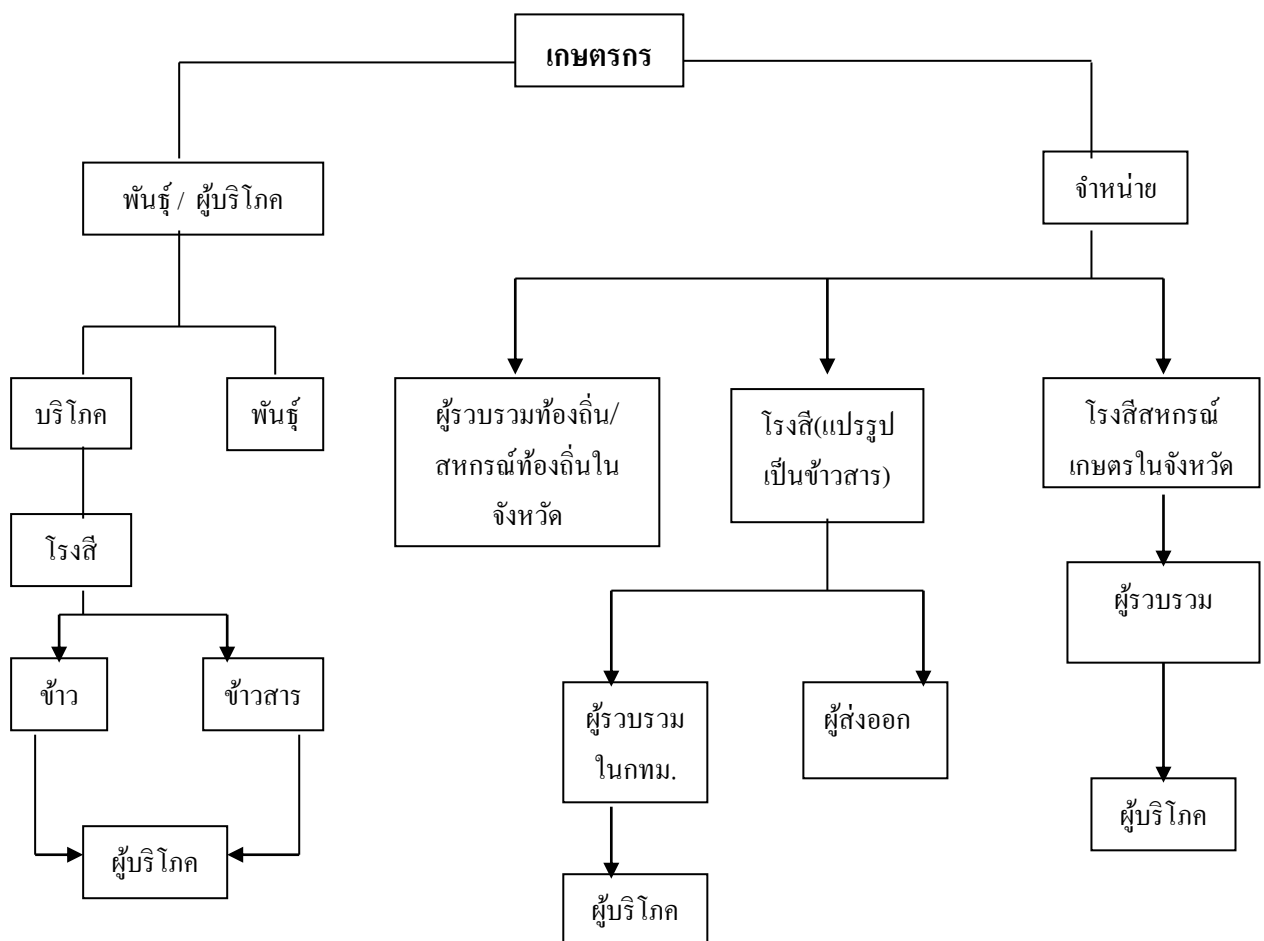
ที่มา สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาวะการค้าการตลาด

1. ลักษณะการซื้อขาย เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่จะแบ่งข้าวส่วนหนึ่ง ออกขาย และอีกส่วนหนึ่งเก็บเข้ายุ้งฉางเพื่อรอราคาและเพื่อการบริโภค รวมถึงการเก็บไว้ทำพันธุ์ด้วย การขาย ข้าวของเกษตรกรมีทั้งการขายให้กับโรงสีโดยตรง และขายให้กับคนกลางที่รับซื้อข้าวเปลือกแล้วรวบรวมส่ง ขายโรงสีอีกต่อหนึ่ง ในส่วนของโรงสีจะทำการสีข้าวส่งขายให้กับผู้ซื้อ ซึ่งมีทั้งตลาดกรุงเทพฯ ตลาดภาคใต้ และบางจังหวัดในภาคกลาง

2 ตลาดต่างประเทศ กลุ่มพ่อค้า โรงสีข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ร่วมกันเปิดตลาด นานาชาติ คือตลาดฮ่องกง กลุ่มพ่อค้าชาวฮ่องกงได้มาพบปะเจรจากับกลุ่มพ่อค้าในจังหวัด โดยตรงไม่มีพ่อค้า คนกลาง

วิธีการตลาดข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ

ตราสัญลักษณ์ข้าวหอมมะลิจังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญ ได้หาช่องทางการตลาดเพื่อการจำหน่ายข้าวหอมอำนาจทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ และเป็นแบรนด์เนมของข้าวหอมอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้จัดทำตราสัญลักษณ์ “ข้าวหอมอำนาจ” เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือ ในมาตรฐานให้กับสินค้าและบริการต่าง ๆ ของจังหวัด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างศักยภาพการตลาดให้แก่สินค้าและบริการ ที่สำคัญของจังหวัด และจะนำมาซึ่งรายได้และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดในที่สุด ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือใช้เป็นตราในการประกอบการทำธุรกิจค้าข้าว ให้เป็นสินค้าข้าวภายใต้ตราสัญลักษณ์เดียวกันทั้งจังหวัด ให้ผู้บริโภคได้รู้จักข้าวหอมอำนาจภายใต้ตรานี้ ซึ่งผู้ประกอบการค้า ข้าว สามารถขอใช้ตราสัญลักษณ์ นี้ได้ที่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

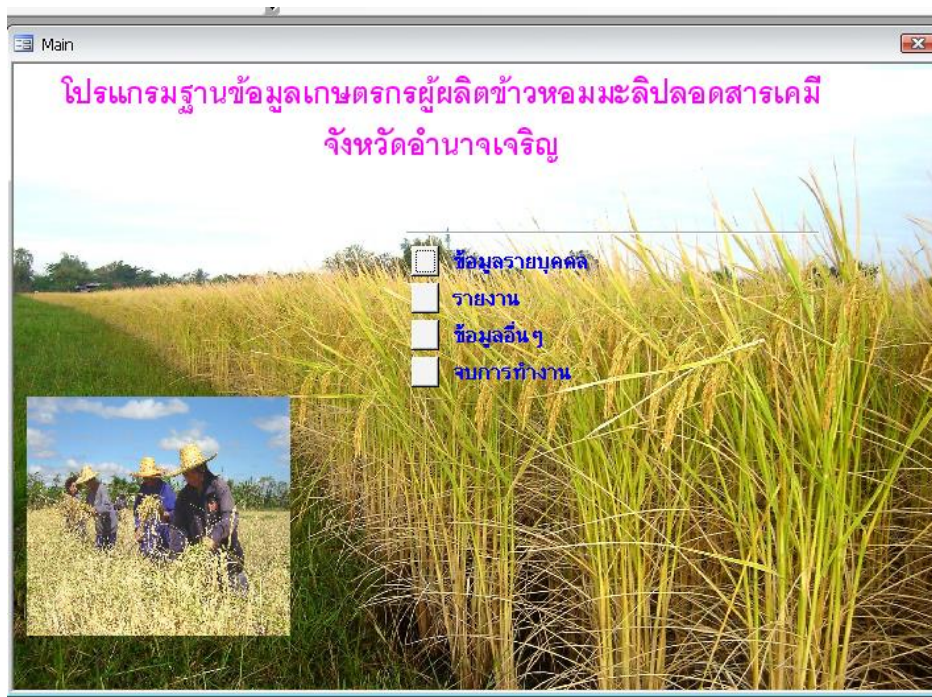
ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ ของจังหวัดอำนาจเจริญ

จากการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พบว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากกว่า 5,000 ราย ที่ผ่านการตรวจรับรองคุณภาพข้าว (GAP) และบางส่วน ได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิของจังหวัดอำนาจเจริญ และกระตุ้นให้เกษตรกรได้ให้ความสำคัญในกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิให้ครบวงจร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ จึงได้จัดทำโปรแกรมฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารเคมีจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูล และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาขอรับบริการ และเพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานด้านข้าว

โปรแกรมฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารเคมีจังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 1 แสดงหน้าจอเมนูหลัก

ในส่วนหน้าจอเมนูหลัก ประกอบด้วย เมนูข้อมูลรายบุคคล เมนูรายงาน เมนูข้อมูลอื่นๆ และเมนูจบการทำงานเพื่อออกจากโปรแกรม

รูปที่ 2 แสดงเมนูข้อมูลรายงานบุคคล

เมนูข้อมูลรายบุคคล

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารเคมี

RND ID

เลขบัตรประชาชน: 3-3408-00187-27-1

คำนำหน้า: นางสาว

ชื่อ: มณีรัตน์

สกุล: สุนางค์

นาย
 นาง
 นางสาว

บ้านเลขที่: 58 หมู่ที่: 7

ตำบล: ปุ่ง

อำเภอ: เมือง

จังหวัด: อำนาจเจริญ

Lock Location

UnLock

Lock

รายละเอียดโครงการ

วิธีการตรวจรับรอง	ชนิดพืช	พื้นที่ดำเนินการ(ไร่)	ผลการตรวจรับรอง	ปีที่ผ่าน
GAP	ข้าวหอมมะลิ	5	ผ่าน	2549

หมู่ที่ตั้งแปลง: 7 ปีที่เข้าโครงการ: 2548 อำเภอที่ตั้งแปลง: เมือง

ตำบลที่ตั้งแปลง: ปุ่ง องค์กรที่จัดทำโครงการ: สำนักงานเกษตรจังหวัด

Lock For Input Data

Lock UnLock

ระเบียน: 1 จาก 1

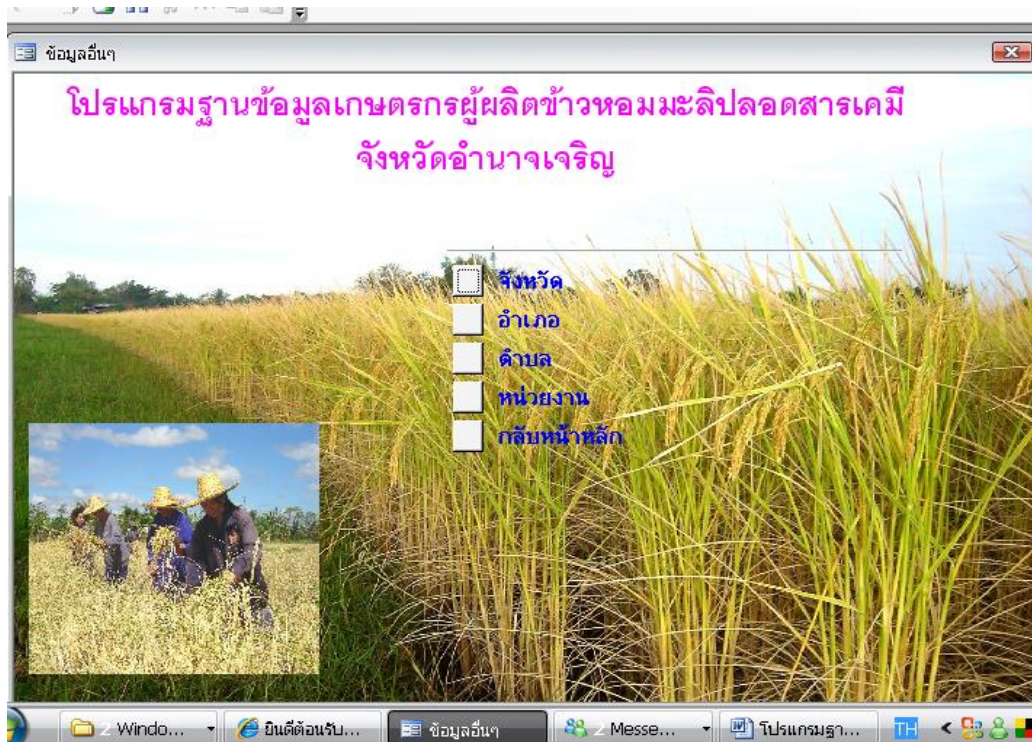
รูปที่ 3 แสดงเมนูรายงาน

เมื่อทำการคลิกเข้ามาที่เมนูข้อมูลรายงานบุคคล ก็จะพบกับเมนูย่อย 2 เมนู ได้แก่ เมนูรายงานผู้เข้าร่วมโครงการ และเมนูรายงานผู้ผ่านการตรวจรับรอง

เมนูรายงานผู้เข้าร่วมโครงการ

เมนูรายงานผู้ผ่านการตรวจรับรอง

The screenshot shows a software window titled "Report : ฟอรัม" with a close button in the top right corner. Below the title bar, there are two tabs: "รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ" (selected) and "ยอดผู้เข้าร่วมโครงการ". The main area is divided into two sections. On the left, under the heading "ประเภทการออกรายงาน", there are four radio button options: "กำหนดปีระดับจังหวัด" (selected), "กำหนดช่วงปีระดับจังหวัด", "กำหนดปีระดับอำเภอ", and "กำหนดช่วงปีระดับอำเภอ". To the right of these options is a text input field labeled "ปี :". On the right side of the window, under the heading "หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ", there are four dropdown menus: "สำนักงานเกษตรจังหวัด" (selected), "ชนิดพืช" (selected: "ข้าวหอมมะลิ"), "ชนิดการตรวจรับรอง" (selected: "OG"), and "จังหวัด" (selected: "อำนาจเจริญ"). At the bottom right of the window, there are two icons: a magnifying glass and a green checkmark.

รูปที่ 4 เมนูข้อมูลอื่นๆ

ในส่วน of เมนูข้อมูลอื่นๆ จะประกอบด้วยเมนูย่อยจังหวัด อำเภอ ตำบล และเมนูหน่วยงานเจ้าของโครงการ

ตารางที่ 32 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ

อำเภอ	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		รวม	
	เกษตรกร/ ราย	พื้นที่/ ไร่	เกษตรกร/ ราย	พื้นที่/ ไร่	เกษตรกร/ ราย	พื้นที่/ ไร่	เกษตรกร/ ราย	พื้นที่/ ไร่	เกษตรกร/ ราย	พื้นที่/ ไร่
เมือง	713	4,750	600	6,000	560	5,600	1,705	22,336.91	3,578	38,687
ชานุมาน	80	500	180	1,800	160	1,600	225	1,923	645	5,823
ปทุมราชวงศา	256	1,750	210	2,100	280	2,800	594	7,066	1,340	13,716
พนา	157	1,000	180	1,800	200	2,000	292	3,349	829	8,149
เสนางคนิคม	266	2,250	180	1,800	240	2,400	636	7,225	1,322	13,675
หัวตะพาน	324	2,000	210	2,100	280	2,800	600	8,668	1,414	15,568
ลืออำนาจ	203	1,750	240	2,400	280	2,800	755	8,439.80	1,478	15,390
รวม	1,999	14,000	1,800	18,000	2,000	20,000	4,807	59,007.71	10,606	111,008

ที่มา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

เอกสารประกอบการจัดทำ

กรมการข้าว “ ยุทธศาสตร์ข้าวไทย ปี 2550 -2554 สิงหาคม 2550 ”

กรมการค้าภายใน “ ปฏิทินฤดูสินค้าเกษตร ปี 2550 .

จังหวัดอำนาจเจริญ “ การจัดการความรู้ด้านการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิ ” ปี 2549

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ “ ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551 ”

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ “ ยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2551 -2555 ”

มติกรม. วันที่ 9 กรกฎาคม 2550

www.amnatcharoen.go.th

www.maoc-nifo.net/อำนาจเจริญ

www.oae.go.th

www.thaigov.go.th

หน่วยงานสนับสนุนข้อมูล

สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

พัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

โครงการชลประทานอำนาจเจริญ

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สถานีอุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่ปรึกษา

นายมนตรี พรหมลักษณ์

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

นางสาวปิยะพร สุริโยตระกูล

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6

นายไผ่เงิน เนื้ออ่อน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

นางมณีรัตน์ สุนาวงศ์

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล